

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра германської і фіно-угорської філології

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства
на тему: «Проблема варіативності при відтворенні авторських неологізмів на
матеріалі перекладів творів Міхаеля Енде»

Студентки групи МПн 08-21
факультету германської філології та
перекладу
освітньо-професійної програми
Переклад і міжкультурна
комунікація (німецька мова і
друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Войтенко Ірини Володимирівни

Допущена до захисту
«__» _____ 2022 року

Завідувач кафедри германської
і фіно-угорської філології
_____ д.ф.н., доцент Шутова М. О.
(підпис) (ПІБ)

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук
професор Пилипенко Р. Є.

Національна шкала: _____
Кількість балів: _____
Оцінка: ЄКТС _____

MINISTERIUM FÜR BILDUNG UND WISSENSCHAFT DER UKRAINE
NATIONALE LINGUISTISCHE UNIVERSITÄT KYJIW

Fakultät für Translationswissenschaft
Lehrstuhl für deutsche Philologie und Translation

Masterarbeit in Translationswissenschaft
zum Thema:

**« Das Problem der Variabilität bei der Wiedergabe von Autoreneuschöpfungen
am Material der Übersetzungen der Werke von Michael Ende »**

Ausgeführt von der Studentin
der Gruppe MPn 08-21
der Fakultät für germanistische Philologie
und Übersetzung
Iryna Voitenko

Wissenschaftliche Betreuung:
Prof. Pylypenko R. Y.

Kyjiw – 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	8
1.1. Поняття неологізмів.....	8
1.2. Диференціальні ознаки неологізмів.....	12
1.3 Види неологізмів.....	17
Висновки до розділу 1.....	22
РОЗДІЛ 2. ПРОБЛЕМАТИКА КЛАСИФІКАЦІЇ АВТОРСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ.....	25
2.1. Диференціальні відмінності художніх творів як передумова трактування класифікації авторських неологізмів.....	25
2.2. Ключові перекладацькі стратегії перекладу художньої літератури.....	28
2.3. Види та способи перекладу авторських неологізмів.....	32
Висновки до розділу 2.....	36
РОЗДІЛ 3. ВАРІАТИВНІСТЬ ПРИ ВІДТВОРЕННІ АВТОРСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ.....	38
3.1. Специфіка практичного транскрибування авторських неологізмів.....	38
3.2. Особливості художнього перекладу авторських неологізмів.....	43
3.3. Специфіка описового перекладу авторських неологізмів.....	51
Висновки до розділу 3.....	58
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ZUSAMMENFASSUNG.....	72

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ/СКОРОЧЕНЬ

АН - авторські неологізми

ГС - гра слів

ІА - індивідуально-авторські

ІАН - індивідуально-авторські неологізми

ІМП - індивідуально-мовна практика

ЛО - лексична одиниця

ПТ - практичне транскрибування

ХП - художній переклад

ВСТУП

Формуючись впродовж тривалого історичного періоду, лексична система усіх мов знаходиться в постійній динаміці вдосконалюючись та збагачуючись. Таким чином, відбувається своєрідна еволюція мови. Доказом тому є типові зміни, що відбито у лексичному складі мови, результатом яких є його доповнення новоутвореними словами чи словосполученнями. Такі новоутворення в науковому обігу детерміновані як неологізми, а слова створені авторами художніх творів для підсилення ментального впливу на читача – як авторські неологізми. Останні є дуже продуктивними в контексті словотворення.

Актуальність теми дипломної роботи зумовлена тим, що явище авторських неологізмів в художніх творах вивчене не достатньо, про що свідчить низка існуючих в науковому обігу публікацій присвячених неологізмам загалом. Проте аспект передачі авторських неологізмів при перекладі оригіналів німецьких художніх текстів українською мовою є проблемним з наукової точки зору. Адже, більшість вчених концентруються в своїй дослідній роботі або на вивченні способів перекладу неологізмів або на специфіці неологізмів як лексичного явища загалом. Тому дане дослідження дає змогу систематизувати та структурувати існуючі досі науково-методичні доробки щодо перекладу неологізмів, а також поєднавши їх результати та опрацювавши варіантизм при передачі авторських неологізмів з німецької на українську мову на конкретних прикладах зробити помітний вклад у розв'язання актуальної проблеми їх перекладу.

Об'єктом дипломної роботи є авторські неологізми, а **предметом** – способи відтворення неологізмів мовою перекладу на матеріалі творів Міхаеля Енде.

Відповідно до окреслених об'єкта та предмета дослідження за **мету** дипломної роботи було взяте наступне – визначити проблематику варіативності при відтворенні мовою перекладу авторських неологізмів загалом та Міхаеля Енде зокрема на основі аналізу науково-методичних та художніх інформаційних джерел.

Досягнення мети поставленої перед дослідженням потребувало вирішення наступних **завдань** в ході написання дипломної роботи:

- проаналізувати наявні в науково-методичній літературі трактування поняття неологізм;
- на основі аналізу диференціальних ознак неологізмів в опрацьованих наукових джерелах виокремити види неологізмів відповідно до наявних в науковому обігу класифікацій;
- розглянути проблематику класифікації АН ґрунтуючись на аналізі диференціальних відмінностей художніх творів;
- виокремити ключові перекладацькі стратегії перекладу художньої літератури узагальнивши поширені в перекладацькій практиці, а відповідно до них виділити види та способи перекладу АН;
- виділити специфічні риси варіативності при відтворенні АН базуючись на особливостях їх практичного транскрибування.

Для вирішення окреслених завдань дипломної роботи в ході дослідження були застосовані наступні методи: дескриптивний, трансформаційний, структурно-семантичний, порівняльного та зіставного аналізу, перекладацького аналізу текстів, словотвірний аналіз, суцільної вибірки, компонентний, дискурсивний, структурний та контекстуальний аналіз.

Теоретико-методологічною основою дипломної роботи стали розглянуті нами перекладацькі стратегії, які викладені в сучасних науково-методичних працях, зокрема таких науковців як Ахмедова С. Н. к., Бутенко Л.Н., Віноградов В. С., Возненко Н. В., Казакова Т. А., Комісаров В. Н., Олефір Я. А., Пашкеєва І. Ю., Поздєєва Є. В., Псурцев Д. В., Саяді Ф., Скрябіна В. Б., Фенг З., Хайруліна О. І., Хромих А. А., Царьова Г. В., Шапочкін Є. А. та ін., а також дослідження неологізмів в системі мови на базі наукових та методичних доробків Булахрвського Л. А., Васкула І., Вокальчука Г. М., Волкова С. С., Газізової Л., Дегтяра І. Г., Дзюбіної О. І., Колоїза Ж., Лыкова А. Г., Масленнікова Д. Б., Мацько О., Медведєвої А. А., Намітокової Р., Пігура М. Додатково використовувались словникові та транслітераційні матеріали.

Наукова новизна здобутих результатів полягає в тому, що в дослідженні:

- запропоновано нові шляхи вивчення проблеми варіативності при відтворенні авторських неологізмів з німецької на українську мову;
- удосконалено підхід до класифікації авторських неологізмів;
- систематизовано авторських неологізмів та підходів до неї шляхом порівняння та узагальнення декількох варіантів класифікації видів неологізмів;
- розширено вивчення авторських неологізмів при перекладі різних їх різновидів відмінними способами з чіткою візуалізацією репрезентативними прикладами з художнього твору Міхаеля Енде (оригінальними та відтвореними українською мовою).

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані, як додаткові матеріали для курсу “Перекладознавства” відповідно до освітньо-професійної програми “Переклад і міжкультурна комунікація (німецька мова і друга іноземна мова)” для студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю “035 Філологія”. Також теоретичний доробок дипломної роботи є внеском до загальної теорії перекладу, зіставної лінгвістики, зіставної лексикології та перекладознавства німецької та української мов.

Апробація результатів дипломної роботи. Отримані в ході написання дипломної роботи результати були опубліковані а також заслухані.

Структурно дипломна робота складена зі вступу, трьох розділів з висновками до них, а також загальних висновків до роботи в цілому, трьох списків використаних джерел та резюме.

У Вступі визначена актуальність теми дослідження, його мета, завдання та методи, наукова новизна, практичне значення отриманих результатів та зазначена їх апробація.

В першому розділі дипломної роботи висвітлені теоретико-методичні основи дослідження неологізмів в художній літературі, частково розглянуті деякі типові риси авторських неологізмів з аспекту диференціальних ознак неологізмів та їх видів.

Другий розділ даного дослідження присвячений проблематиці класифікації саме авторських неологізмів на основі розглянутих в першому розділі диференціальних ознак та видів неологізмів. В другому розділі детально розглянуті відмінності художніх творів, як передумова трактування класифікації авторських неологізмів, а також проаналізовані основні перекладацькі стратегії перекладу художньої літератури з базованими на них видами та способами перекладу авторських неологізмів.

В третьому розділі дипломної роботи проаналізована варіативність при відтворенні авторських неологізмів мовою перекладу на матеріалі перекладів творів Міхаеля Енде; за науковими працями, оригіналом та перекладом художнього твору розглянуті особливості художнього та описового перекладу авторських неологізмів, а також специфіка їх практичного транскрибування з відповідною візуалізацією за допомогою обраних текстів (оригінальних та перекладених) як репрезентативних прикладів.

У Висновках подано результати здійсненого дослідження проблеми варіативності при відтворенні авторських неологізмів, запропоновані відповіді на поставлені перед дипломною роботою завдання. Додатково у висновках сформульована суб'єктивна оцінка існуючих варіантів перекладу авторських неологізмів Міхаеля Енде.

Список використаних джерел містить перелік опрацьованих під час написання дипломної роботи теоретичних джерел; Список довідкової літератури включає використані в ході дослідження словникові матеріали. Список джерел ілюстративного матеріалу складений з оригіналу та перекладу твору Міхаеля Енде, що слугувало джерелом фактичного матеріалу для дослідження, прикладами для репрезентації описаних тез дипломної роботи.

Остання частина дипломної роботи - це Резюме, яке містить стислий виклад змісту дипломної роботи, мету, завдання, деякі використані матеріали та ключові результати дослідження, а також короткі висновки.

Бібліографія дипломної роботи це 76 інформаційних джерел. В обсязі робота має 74 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

1.1. Поняття неологізмів

Кожному автору властиво вибудовувати власний мікросвіт переносючи його зі своєї уяви у друковані рядки. Рівень майстерності автора дозволяє читачеві повірити у вигаданий світ застосовуючи специфічну логіку викладу, особливі художні образи. Реалізація останніх часто потребує спеціальних нововведень від письменників. Поява таких нововведень у текстах зумовлена специфікою змісту, а також покликана активізувати фантазію читачів для їх утримання за розпочатим твором.

Лінгвістична наука завжди тримала в полі зору процес появи нових слів та їх вживання. Наукова зацікавленість лінгвістів щодо авторських неологізмів ще пильніше з другої третини ХХ століття, коли письменницька мова набула яскраво виражених рис розкнутості та свободи авторської фантазії, що, власне, і спричинило появу чисельних новоутворень [10, с. 44].

Сучасні вчені лінгвісти Колоїз Ж. та Турчак О. наголошують на необхідності виділення спеціальної сфери лінгвістичних знань. Такий науковий тренд у вітчизняній науці проявляється у створенні центрів неології в тому числі німецької мови. Ключовим завданням таких центрів є фіксування та дослідження новоутворених слів та їх змісту, аналіз передумов їх виникнення, вивчення моделей утворення, лексикографічна розробка [24; 49].

Найголовнішим завданням неології відповідно до сучасних галузевих досліджень є виявлення диференціальних ознак неологізмів. Виконання новою наукою таких завдань передбачає конкретизацію поняття неологізмів [36, с. 3]. Останнє з точки зору Колоїза Ж. за структурою та етимологією є одиницею лексики, лексико-семантичним варіантом слова, семолексею. [25, с. 16].

Неологізмами (з грецької “νέος” - новий та “λογος” - слово/поняття) в лінгвістичній науці заведено вважати слова чи їх лексичний зміст, які на противагу загальновідомим та узвичаєним ЛО або їх загальноприйнятим

значенням вирізняють помітною новизною та, відповідно, сприймаються як незвичні. Згідно з таким трактуванням ключовою відмінною ознакою неологізмів є присутність так званого стилістичного “відбитку свіжості” на лексико-семантичних одиницях [33, с. 105].

У широкому розумінні лінгвістика трактує неологізми за хронологічним підходом. Відповідно до такого підходу неологізмами є кожне нове явище в лексичній системі утворене впродовж певного часового проміжку (визначеного наперед). За таким трактування для новоутворень немає значення наявності в них рис нестандартності, новизни та рівня їх прояву [33, с. 106].

Термінологія “неологізму” в науковій та методичній літературі досить широка та пропонує одразу декілька дефініцій, кожна з яких по своєму точно дає визначення цьому поняттю. Для кращого розуміння варіативності терміну неологізм нижче наведено декілька варіантів за різними авторами у вигляді таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Термін	Визначення	Автор
1	2	3
Неологізм	слово/словосполучення, що виникли в мові як нові	<i>Бусел В.</i>
	слово/мовний зворот, сформульовані для маркування нового предмета/поняття/явища	<i>Ганич Д.</i>
	новоутворене слово/-а, що не стали частиною словника із загальноживаною лексикою	<i>Калашник В.</i>
	слово, яке досі не належало до категорії узуальних, проте може до неї перейти; яке було утворене в певний проміжок часу та якого раніше не існувало; яке носіями мови сприймається як нове	<i>Наміткова Р.</i>

1	2	3
Неологізм	слово/мовний зворот, які нещодавно виникли в мові з метою маркування нового/усталеного поняття, предмету	<i>Пустовіт Л.</i>
	слово/окремо його зміст/вислів, що виникли в мові на даній стадії її розвитку та новизна котрих усвідомлена носіями мови (загальномовні) або слово/окремо його зміст/вислів, що вживались лише в певній мовній ситуації, тексті або мові автора (стилістичні, ІА неологізми)	<i>Русанівський В.</i>

Визначення терміну “неологізм” за різними авторами (складено автором на основі [21; 7; 36; 43; 51])

Як видно з таблиці 1.1, попри існування чисельних варіантів терміну “неологізмів”, вони мають спільні риси. Водночас треба відмітити невизначеність, розпливчатість ознак, на яких ґрунтуються виділення неологізмів окремими дослідниками. Наукові джерела містять понад тридцять термінів, що дають означення цьому поняттю.

Варто зауважити, що в розглянутих нами джерелах існує низка трактувань та визначень. Дефініціями, що найповніше на наш погляд розкривають зміст поняття неологізм є терміни сформульовані Булаховським Л. А. та Грищенком А. П. Формулювання цих вчених подані нижче.

За Леонідом Булаховським неологізм – це слово чи мовний зворот утворений для маркування нового предмета, явища або задля формулювання нового поняття [4, с. 25].

За Арнольдом Грищенком неологізмами є слова разом з їх окремими значеннями, словосполучення чи фрази які виникли в мові в певний момент її розвитку, а їх новизна є усвідомленою або для мовців або для мови окремого автора; були вжиті лише в певному тексті чи мовній ситуації [46, с. 196].

Таким чином базуючись на вказаних вище термінах в контексті даної дипломної роботи будемо послуговуємось наступною дефініцією неологізмів. Неологізми - це слова, словосполучення, фразеологізми, окремий їх зміст, які були утворені на певній стадії еволюції мови, щоб детермінувати нові поняття, явища. Об'єктивація таких новоутворень обумовлена таким факторами функціонування мови: територіальний, соціальний. Характерною ознакою неологізмів є чіткі риси новизни [47, с. 132].

Виходячи з вище наведеного терміну стає очевидним, що фактори які обумовлюють їх утворення, а також наявність декількох рис новизни поділяють поняття неологізму на структурні компоненти. Зокрема на переконання більшості мовознавців, в тому числі таких як Земська О., Лопатін В., Ханпіра Е., в структурі неологізмів необхідно виокремлювати оказіоналізми. Відповідно до поглядів цих науковців неологізми є структурними одиницями мови, а оказіоналізми - мовлення.

У контексті диференціації поняття неологізмів варто зауважити також їх статус. Грищенко А. П. наголошує на тому, що він може змінюватись, адже неологізми лишають такими тільки до переходу в статус узуальних (загальноживаних). В момент коли такі новоутворення стають типовим для писемного та усного мовлення широких кіл носіїв літературної мови відбувається трансформація неологізмів, що є природним процесом еволюції лексичного складу мови. Доказом тому є чисельні новоутворення в українській літературній мові, що з'явилися на початку ХХ століття та які групують наступним чином:

- галузеві терміни (культурно-мистецькі, наукові, професійні тощо);
- виробничо-технічні;
- компоненти лексики пов'язані з новим явищами, предметами;
- назви нових професій та їх фахівців [46, с. 196].

Неологізми цих груп утворені впродовж ХХ століття поступово ставали узуальними.

У структурі неологізмів, на переконання А.П. Грищенка, містяться також okazіональні (авторські). Однією з ключових специфічних рис авторських неологізмів є те, що вони, зазвичай не переходять до категорії узуальних слів, а лишаються характерними для художніх стилів написання окремих авторів [47, с. 197]. Авторськими неологізмами є лексеми, що зазвичай не функціонують за рамками авторського художнього твору [35, с. 119].

Відповідно до наукового бачення О. Габинської поняття okazіоналізмів та неологізмів можна вважати тотожними. Дослідниця аргументує це тим, що неологізми це крім вперше чи нещодавно утворених слів (протилежність старому в лексиці), а також такі, що є маловідомими та незнайомими (протилежність відомому та знайомому). Okazіоналізми, як і неологізми є новими словами, тобто такими, які не стали загальноживаними, сприймається за нові (незвичні, незнайомі) безвідносно до мети їх створення (власне номінативна, експресивно-стилістична) або моделі (малопродуктивна, високопродуктивна, втілена у слові разово. [9, с. 29].

Ж. Колоїз вважає okazіоналізми формами неологізмів на ранній стадії життєвого циклу останніх. Таку стадію вчений розглядає як процес впродовж якого утворення нових слів та словосполучень відбувається, окремо взятими особистостями часто випадковим чином. Перебіг наступних стадій неологізмів, на думку Колоїза Ж., перебуває в залежності від соціуму. Останній своєю чергою приймає або відкидає новоутворення до узуальної категорії в процесі їх адаптації до типових ситуацій [24, с. 30]. Отже, життєвий цикл неологізмів визначає їх видове різноманіття, яке детальніше розглянуте в пункті 1.3 даної дипломної роботи.

Розглянувши в опрацьованих наукових джерелах існуючі визначення поняття неологізм, однозначно можна констатувати характерну для них невизначеність, а також розпливчатість диференціальних ознак. Саме тому в контексті проблематики варіативності при відтворенні авторських неологізмів важливо було конкретизувати такі ознаки, що здійснено в пункті 1.2 даної дипломної роботи.

1.2. Диференціальні ознаки неологізмів

Суть диференціальних ознак неологізмів ґрунтується на тлумаченні самого поняття. Відповідно до підходів за якими аналізуються неологізми диференціюються за такими ознаки:

- семантикою;
- структурою;
- стилістичним призначенням [33, с. 107].

У контексті обраної теми дипломної роботи необхідно звернути увагу на специфіку художніх творів. Існує наступна закономірність в художній літературі загалом та перекладених творах Міхаеля Енде зокрема. Їх популярність зумовлена, серед іншого, індивідуальною творчою манерою автора. Точніше кажучи, чим унікальніша манера письма, в тому числі насичена авторськими неологізмами, тим затребуваніший читачами той чи інший твір і, навпаки — чим більше новотворів сформованих автором присутні в тексті творів, тим цікавіші вони для читачів. Відповідно можна констатувати, що ІМП є диференціальною ознакою неологізмів.

Як вже було зазначено в попередньому пункті дипломної роботи, поняття неологізму досить нечітке і за різними науковими поглядами його дефініція є тотожною визначенню okazionalizmu або відмінною. З точки зору диференціації цих понять, виділяють наступні ознаки:

- момент утворення неологізму;
- відсутність/наявність окремого автора;
- відчуття/невідчуття новизни неологізму;
- входження/невходження в мову [30, с. 85].

Нижче ці диференціальні ознаки розглянуті детальніше.

Момент утворення неологізму як історичний фактор є ключовим для означення його поняття. На переконання А. Ликова, з загальноісторичної та загальнотеоретичної точок зору в поняття неологізму відсутні чіткі хронологічні рамки чи ознаки (критерії диференціації). Такі рамки є відносними, динамічними та можуть фіксуватися лише проблематикою конкретного дослідження чи

значенням в якому вживається неологізм як термін. Беручи до уваги той факт, що кожен неологізм має власний завершуваний життєвий цикл (див п. 1.1), то коректним буде його вживання в таких контекстах - неологізми минулого століття, 90-х років XX століття. Як діахронне поняття неологізм фіксує факт свого утворення до певного часового відрізка [30, с. 87].

Існування автора окремих неологізмів хоч і виступає диференціальною ознакою, та все ж, не є найважливішою. Неологізми в контексті їх авторства не мають конкретної приналежності, воно “зруйноване” [31, с. 89].

Новизна неологізмів як новоутворених слів безумовно важлива ознака для диференціації, проте не обов’язкова для кожного неологізму. Ознака новизни є першочерговою саме для актуальних неологізмів. Останні, за А. Ликовим, є сучасними неологізмами для носіїв мови. Як сучасні вони сприймається носіями як нові та “свіжі” слова чи словосполучення. На противагу актуальним існують відносні неологізми, які хронологічно та невіддільно пов’язані з конкретними історичними періодами мови. Варто наголосити, що неологізми з актуальної категорії згодом неминуче переходять до відносної. Неологізми, будучи важливим компонентом історичних змін в процесі розвитку мови, самі стали схильними до них.

Стосовно ознаки входження чи невходження в мову, неологізми є приналежністю мови.

За науковим підходом І. Дегтяря, неологізми мають наступні диференціальні ознаки [17, с. 64]:

- спрямованість до індивідуального;
- спрямованість до соціального - обумовлює їх тіснішу наближеність до мовних норм відносно індивідуальних мовленнєвих новотворів;
- загальноновживані/не загальноновживані (узуальні/неузуальні);
- стала новизна/втрата новизни;
- зв’язок з контекстом - відсутній/тісний (змістова залежність);
- високий рівень експресивності;
- високий рівень номінативності;
- факультативність/облігаторність;

- приналежність до мовлення/системи мови;
- нормативність /відхилення від норм.

Спрямованість неологізмів до соціального, на думку В. Звєгінцева, полягає в тому, що в момент їх утворення вони маркують нові важливі в житті суспільства поняття сформовані як наслідок розвитку науково-технічної сфери, видозмінених умов життя, політичних та соціальних змін. Таким чином неологізми можуть бути репрезентовані та закріплені в мові лише за умови їх соціальної значущості. Соціальна направленість характерна для неологізмів загалом, а індивідуальна - для індивідуальних та авторських зокрема [21, с. 303].

Узуальність загалом є типовою характеристикою неологізмів і саме тому слугує їх диференціальною ознакою. На переконання І. Дегтяра, у неологізмах запрограмоване входження до категорії узуальної лексики [17, с. 68].

Процес переходу неологізмів до категорії загальноновживаної лексики завершується в той момент коли вони втрачають власну новизну. Саме втрата новизни є однією з диференціальних ознак неологізмів (за І. Дегтярем). Коли новотворення марковане неологізмом стає частиною буденного життя людини, тоді його дефініція припиняє бути неологізмом. Таким чином в праці дослідника прослідковано наступну закономірність. Чим більша вага в комунікативному аспекті поняття чи явища яке потребувало дефініції як нове слово чи словосполучення, тим швидше воно поширюватиметься в загальному вжитку (спілкуванні) [17, с. 68].

Базуючись на розглянутих при написанні дипломної роботи матеріалах перекладу творів Міхаеля Енде, можна констатувати, що в художній літературі досить чітко репрезентована індивідуальна мовна свідомість. Суть останньої полягає у внутрішньому творчому прагненні автора вийти за рамки лінгвістичної нормативності та вигадати специфічну “власну” мову [43, с. 303].

Диференціальні ознаки неологізмів обумовили появу низки класифікацій [19; 64]. Найпоширенішими типами класифікації неологізмів є представлені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Спосіб класифікації	Варіанти неологізмів
1	2
За рівнем новизни мовної одиниці	<p><i>Відносні.</i></p> <p>Не являються принципово новим словами; ЛО які досі існували, однак нині наділені іншим змістом (переосмислені)</p>
	<p><i>Абсолютні.</i></p> <p>Досі не існували в мові</p>
За видом мовної одиниці	<p><i>Неолексеми.</i></p> <p>Нові слова утворені внаслідок запозичення (в т. ч. внутрішнього)</p>
	<p><i>Неофраземи.</i></p> <p>Нові стійкі сполучення з ідіоматичною семантикою</p>
	<p><i>Неосемеми.</i></p> <p>Слова є являються новими значеннями старих слів</p>
За способом утворення	<p>Семантичні.</p> <p>Новий зміст лексичних одиниць</p>
	<p>Словотвірні.</p> <p>Сформовані за словотвірними моделями</p>
	<p>Запозичені:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● внутрішні; ● зовнішні

1	2
За видом реалії на яку вказують	Ннеологізми які позначають реалію: <ul style="list-style-type: none"> ● нову; ● стару; ● актуалізовану; ● відмираючу; ● гіпотетичну

Найпоширеніші способи класифікації неологізмів (складено на основі [18, с. 109])

Розглянуті в таблиці нижче диференціальні ознаки неологізмів зумовлюють виокремлення їх видів. Останні детальніше розглянуті в наступному пункті дипломної роботи.

1.3. Види неологізмів

В пункті 1.3 даної дипломної роботи ми звернули увагу на ранні стадії життєвого циклу неологізмів. Грунтуючись на висновках Ж. Колоїза та О. Мацько можемо констатувати, що різні види неологізмів формуються впродовж їх лексичної еволюції. Зокрема О. Мацько підкреслює, що якщо новоутворене слово або словосполучення переходить до категорії узуальних, при цьому покидає рамки конкретної мовної ситуації, однак не перетинає границю пасивності, то воно кваліфікуватиметься як узуальний неологізм. У випадку перетину цієї границі він перейде до категорії загальноновживаних слів чи словосполучень [34, с. 107].

В контексті різновидів вивчення неологізмів вагомий вклад належить В. Гаку [12, с. 37]. Зокрема дослідник виокремлює наступні види неологізмів представлені в таблиці 1.3. Варто деталізувати, що відповідно до наукового підходу В. Гака для виділення гапаксів здійснюється розмежування на загальнономовне та індивідуальне (авторське) вживання.

Вид	Значення неологізмів
<i>Власне неологізми</i>	слова/словосполучення утворені на певній стадії еволюції мови, зміст яких детермінує нові поняття, явища
<i>Ксенізми</i>	запозичення (слова/словосполучення) які репрезентують соціально-побутові умови іноземних країн
<i>Гапакси</i>	індивідуальні та авторські новоутворення, що вживаються в окремих випадках побуту та/або в художній літературі
<i>Оказіоналізми</i>	потенційні слова/словосполучення утворенні в процесі мовлення за вже наявними моделями словотвору
<i>Ефемеризми</i>	слова/словосполучення які своїм змістом репрезентують перехідні явища

Види неологізмів за Гаком В. Г. (складено на основі [12, с. 37])

Базуючись на практиці словотвору О. Мацько, підкреслює, що як ІА слова, так і неологізми формуються головним чином на основі готових шаблонів, відповідно до вже наявних в мові зразків типів словотворення. Отже, виділення нових гапаксів має досить штучний характер, адже ІА новотвори та okazіоналізми є тотожними поняттями [34, с. 108].

Відповідно до обраної теми в даній роботі розглянуте поняття авторських неологізмів. Вони як різновид неологізмів утворені з конкретною метою стилістичного спрямування [37, с. 12].

Резюмуючи може констатувати, що в працях низки науковців (Вокальчука Г., Герман В., Грипаса Н., Грицютенка І., Єрмоленка С., Кочергана М., Лисенка Ю., Мазурика К., Рудя О., Стефури Р., Ханпіри Е., Хижняка Л.) виділено наступні дві ключові кваліфікаційні ознаки авторських неологізмів (оказіоналізмів):

- новизна (стилістична ознака);
- ІА характеристики.

Використання стилістичної ознаки новизни для розділення неологізмів та okazіоналізмів, з наукового погляду О. Кубрякової, підлягає уточненню, адже неологізми є відносним поняттям з точки зору історизму, враховуючи, що всі слова на ранніх етапах свого життєвого циклу входили до категорії неологізмів. З іншого боку okazіоналізми зберігають риси новизни впродовж всього часу популярності художніх творів де використовується, а також доки існує науковий інтерес до них з боку лінгвістів [30, с. 169].

Стосовно популярності художніх творів як аспекту okazіоналізмів необхідно конкретизувати, що мається на увазі затребуваність їх у читачів. Оскільки така популярність зумовлена в тому числі індивідуальною творчою манерою письменників, то можна стверджувати, що ІМП є ознакою їх виокремлення.

Відсутність єдиних диференціальних ознак та наявність низки тлумачень неологізмів зумовлює існування різних видів термінів. Для кращого розуміння нижче наведено декілька прикладів у вигляді таблиці 1.4.

В контексті авторських неологізмів А. Грищенком [4] виділено сім наступних розрядів:

- назви персонажів чоловічої статі;
- назви персонажів жіночої статі;
- відприкметникові абстрактні іменники;
- складні іменники з різним змістом;
- іменники середнього роду з просторовим, процесуальним та якісним значенням;
- складні прикметники.

Узагальнюючим стосовно виокремлення видів неологізмів є підхід Мойсієнка А., який виділяє всього два наступних види:

- авторські;
- загальномовні [35, с. 119].

Таблиця 1.4

Визначення:		За автором:
оказіональне слово		<i>Фельдманом Н.</i>
неологізм	одноразовий	<i>Різелем Е.</i>
	поетичний	<i>Загрузною І.</i>
	авторський	<i>Кисельовим Р.</i>
	художній	<i>Бровком А.</i>
новотвір	авторський	<i>Виноградовою Г.</i>
	мовленнєвий	<i>Клименком Г.</i>
	індивідуально-авторський	<i>Стехіним Ю.</i>
	індивідуальний	<i>Хохлачовою В.</i>
слово-беззаконник		<i>Земською О.</i>

Види неологізмів поширені в науковому обігу (складено на основі [5])

Відповідно до вказаного вище в пункті 1.1 даної дипломної роботи АН створюються письменниками переважно з такими цілями:

- для надання словам чи словосполученням художнього тексту специфічного стилістичного тону;
- уникнення тавтології;
- маркування власного ставлення до описаної проблематики;
- підсилення емоційної виразності тексту;
- створення ефекту діалогу чи ГС [60, с. 315].

Характерним для художніх творів (першочергово жанру фентезі, фантастика) є утворення АН як найменувань вигаданих персонажів та подій. Відповідно до такої закономірності Тумбусуа-Макашовою А. виділено п'ять наступних тематичних груп АН [51, с. 64]:

- I. Побутові реалії;
- II. Ономастичні реалії;
- III. Реалії світу природи;

IV. Реалії суспільного життя та державного адміністративно-територіального устрою (історичні; актуальні);

V. Міфологічні та етнографічні реалії.

Висновки до розділу 1

Поняття неологізм в більшості наукових джерел пов'язане з новими словами. Розглянувши варіанти формулювання терміну неологізму виявили, що це поняття за структурою та походженням відповідає ЛО. Воно включає також і зміст нових ЛО, слів.

Узагальнюючи опрацьований науково-методичний матеріал можемо резюмувати, що неологізмами є лексичні інновації яким властива низка типових ознак: фіксоване використання, здатність втратити новизну, соціальна віднесеність, стандартизованість, опосередкований зв'язок з контекстом, високий рівень аккузативності.

Завдяки наявності таких типових ознак поняття неологізму трактуємо як дефініцію ЛО соціального типу, котрі з плином часу фіксуються у словниках, з'явилися в мові на певній стадії її розвитку, утворені за наявними в ній моделями словотвору чи запозичені з іноземної мови задля детермінування нового, досі невідомого предмета, явища позамовної дійсності; новий контекст слова, яке існувало раніше.

Неологізми мають власний життєвий цикл впродовж якого після створення та введення в обіг поступово переходять до категорії узуальних слів втрачаючи власну новизну, згодом застарівають та відіграють головним чином суто номінативну роль, а не стилістичну. Узагальнюючи авторські неологізми є новоутвореннями метою яких є акцентування літературної виразності в художніх творах через введення нової лексичної одиниці.

Загалом ґрунтуючись на аналізованих науково-методичних матеріалах зауважено, що поняття неологізмів має багато трактувань які об'єднані ефектом новизни, що спричинений в художній літературі прагненням автора до винятковості реалізації творчого задуму, а також необхідністю введення нових лексичних одиниць для точнішої репрезентації деталей сюжету твору.

Неологізми відповідно до своїх типових ознак поступово змінюють власний статус на узуальний. Рідко така тенденція поширюється на авторські

неологізми, оскільки вони традиційно не функціонують за рамками авторського художнього твору.

Аналіз науково-методичних інформаційних джерел дав можливість висновкувати, що неологізми диференціюються за такими ознаки, як семантика, структура, стилістичні призначення. Диференціація поняття неологізм так, як і поняття okazіоналізм здійснюється за такими ознаками: момент утворення неологізму; відсутність або наявність окремого автора; невідчуття новизни неологізму; невходження або невходження в мову.

Момент утворення неологізму визначає його основний зміст, що склався історично. Новизна як ознака неологізмів є визначальною лише для тих понять, що є новоутвореними.

Виявлено, що в широкому сенсі диференціальними ознаками неологізмів є такі як спрямованість до індивідуального та соціального; узуальність та не узуальність; змістова залежність; номінативність та експресивність високого рівня; факультативність та облігаторність; приналежність до мовлення або до системи мови; нормативність або відхилення від норм.

На основі диференціальних ознак неологізмів в науковій літературі виокремлені різні варіанти їх класифікації, з яких найпоширенішими є наступні підходи: за видом мовної одиниці; за рівнем новизни мовної одиниці; за видом реалії на яку вказують; за способом утворення.

Детально ознайомившись з інформаційними джерелами відповідно до тематики дипломної роботи, було виявлено, що науковцями розроблено декілька підходів до виокремлення видів неологізмів. Спільними для розглянутих класифікацій є такі види: авторські неологізм, okazіоналізми та okazіональні слова. Значно більше відмінних аспектів у класифікаціях різних дослідників, а саме такі види як ксенізми, гапакси, ефемеризми, слова-беззаконники, одноразові, поетичні, художні, мовленнєві та індивідуальні.

Найпоширеніший підхід до класифікації неологізмів враховує їх мовні моделі словоутворення та структуру на різних рівнях мови (звукові комплекси, слова та словосполучення). Ключовими способами словоутворення авторських неологізмів є такі як семантична та словотворча деривація, а також запозичення

слів. АН класифікуються на лексичні, фонетичні, граматичні, семантичні та okazіональні словосполучення, сформовані продуктивними, малопродуктивними та непродуктивними моделями.

Авторські неологізми в художньому творі є засобом ментального впливу автора на читача. Відповідно перекладачеві при відтворенні АН мовою перекладу необхідно брати до уваги художній намір письменника, особливості його стилю, щоб передати аналогічний оригіналу літературний ефект. Для досягнення такого результату перекладачу треба поєднати наступні перекладацькі стратегії – спостерігача, помічника та просвітника. Треба наголосити, що готовий переклад АН, як і твору в цілому буде лише одним з варіантів його відтворення мовою перекладу.

АН в художніх творах класифікуються на п'ять тематичних груп - побутові реалії, міфологічні та етнографічні реалії, реалії світу природи, реалії державного адміністративно-територіального устрою і суспільного життя та ономастичні реалії.

РОЗДІЛ 2. ПРОБЛЕМАТИКА КЛАСИФІКАЦІЇ АВТОРСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ

2.1. Диференціальні відмінності художніх творів як передумова трактування класифікації авторських неологізмів

Диференціальні відмінності художніх творів вже тривалий час є предметом обговорення та вивчення в раках художнього дискурсу. Підтвердженням тому є низка наукових лінгвістичних досліджень. Розглянуті нами науково-методичні інформаційні джерела свідчать про те, що специфічні риси художніх творів є передумовою для їх класифікації. А оскільки авторські неологізми суттєво впливають на особливу манеру мови написання автора художніх творів, то диференціальні відмінності останніх, що розглядаються в рамках художнього дискурсу, є передумовою трактування класифікації авторських неологізмів.

Виходячи з вище написаного диференціальні відмінності художніх творів доцільно на наш погляд розглянути далі саме в контексті художнього дискурсу. Першочергово слід дати означення поняттю дискурс. Слід зазначити, що для цього поняття так, як і для поняття неологізму в науковій літературі існує декілька трактувань, кожне з яких вважається коректним. На переконання Максимова С. Є. дискурс є дискурс як складним комунікативним явищем, яке за своєю структурою складене власне текстом та іншими чинниками взаємодії як, наприклад, загальні знання, когнітивні системи учасників та їх культурна компетентність, комунікативні цілі тощо, тобто комплекс компонентів потрібних для результативного утворення та адекватного трактування тексту [32, с. 9].

З точки зору Карасіка В. І. дискурс є важливим компонентом комунікативної ситуації, що дає змогу використовувати кілька підходів в дослідженні, котрі доповнюють один одного [24, с. 5].

Дослідники Горелов І. Н. та Седов К. Ф. вважають, що дискурс є рефлексією інтеракції мовних персоналій і детермінують такий феномен

мовленнєвим твором насиченим його пізнавальними та соціокультурними характеристиками; відрізком так званої живої мови [15, с. 147].

Таким чином, ознайомившись з різними підходами до трактування поняття дискурс можемо резюмувати, що дискурсом є текст (в контексті даної дипломної роботи - художній), що репрезентує комунікативну ситуацію (в даній роботі - в творах Міхаеля Енде), допускає широку варіативність та охоплює екстра-лінгвістичні чинники.

Водночас на переконання Асратяна З. Д. художні тексти наділені низкою особливостей, хоча й відповідають всім вище наведеним трактуванням дискурсу [1, с. 3032]. Конкретизуючи, - внутрішньо-текстова дійсність художнього тексту має креативне походження, вона є плодом уяви (умовний характер, вигаданий зміст) та творчої діяльності автора [38, с. 11].

Означивши художній дискурс для характеристики диференціальних відмінностей художніх творів необхідно детермінувати ще одне поняття. З точки зору Шеффера Дж. художній твір - це специфічний спосіб утворення та застосування ментальних уявлень та семіотичних пристроїв, невербального або вербального характеру [72, с. 181]. Більш узагальненим є дефініція запропонована Скрябіною В. Б. за якою художній твір є історією ґрунтованою на уяві, а не на фактичній вічності чи історичних подіях [74, с. 261].

Диференціальні відмінності художніх творів зумовлюють їх контекстно-варіативну та об'ємно-прагматичну класифікацію. Остання поділяє художні твори за об'ємом і видом структурних частин. В прозі вони зазвичай такі (в порядку від меншого за обсягом до більшого): надфразні єдності, абзаци, відбивки (пропуски декількох рядків), розділи, частини, книги [13, с. 51].

Контекстно-варіативна класифікація існує не паралельно з попередньою, а є дотичною до неї та охоплює такі форми мовленнєво-творчих актів [13, с. 52]:

- невласне-пряма мова;
- чужа мова:
- діалог з додаванням ремарок автора;
- цитування;
- мова автора:

- авторські розмірковування;
- описування героїв твору, антуражу, подій тощо;
- розповідь.

В контексті даної дипломної роботи розглянуті деякі особливості художнього дискурсу та твору, які певною мірою визначені насиченістю авторських неологізмів як в оригінальних творах, так і в варіантах їх перекладів. Наявність авторських неологізмів в художніх творах загалом та в творчому доробку Міхаеля Енде зокрема спричинена специфічною метою. Адже, на думку Самарської Т. Б. та Мартіросьяна Є. Г. кожен автор, як і згаданий вище прагне напряму впливати на ментальну сферу своїх читачів та навіть видозмінити її [44, с. 17].

Підтвердження такого бачення Самарської Т. Б. та Мартіросьяна Є. Г. знаходимо також в праці Ван Дайка Т. А. Останній наголошує на тому, що саме вплив на свідомість читачів є головним завданням автора, ключовою функцією художнього дискурсу відповідно прагматична [75, с. 151]. Стосовно художнього дискурсу дослідник сприймає його як комунікативний акт. Останній відповідно до такого бачення не повинен ставити собі за мету або окреслювати завдання властиві міжособистісній комунікації [76, с. 143].

Додатковою специфікою художнього дискурсу, яка зокрема проявляється в художніх творах є його прагматична подвійність, а також такий тренд як непряме висловлювання точки зору, що автор реалізує завдяки застосуванню авторських неологізмів [44, с. 19]. Наявність низки специфічних рис художніх творів та різних трактувань цих особливостей обумовлюють відмінні тлумачення класифікацій авторських неологізмів.

Проблема трактування класифікації авторських неологізмів нині є актуальною як для вітчизняних, так і для іноземних вчених. Зокрема це підтверджує той факт, що в сучасній лінгвістичній науці досі відсутній єдиний уніфікований підхід до класифікації неологізмів (в тому числі авторських).

Частково класифікацію неологізмів ми розглянули в пункті 1.3 даної дипломної роботи (табл. 1.3). Тому далі детальніше розглянута класифікація саме АН.

В контексті класифікації АН найкоректнішою, на наш погляд, є трактування Степанової М. Д. Відповідно до диференціації дослідниці АН поділяють на дві наступні групи [49, с. 7]:

- системні;
- несистемні.

Системні АН утворені за активними мовними моделями словотвору, проте вони не підлягають словниковій кодифікації. Специфічною рисою системних АН є їхнє стилістичне навантаження зумовлене тим, що воно є результатом функціонування загальноприйнятих моделей.

На противагу першій групі АН несистемні неологізми не відповідають мовним стандартам словотвору. Таким чином Степанова М. Д. класифікує АН за способом їх утворення [49, с. 7].

За мовними моделями АН класифіковані Масленніковим Д. Б. [33, с. 35] аналогічно попередньо описаному підходу. Вчений виділяє АН створені за продуктивною та за непродуктивною моделями.

За таким же принципом Віноградовим В. С. виділено два види АН - потенціалізми та егологізми [6, с. 123]. Відповідно до класифікації дослідника потенціалізмами є нові ЛО утворені переважно в комунікативному процесі на базі моделей словотворення високої продуктивності. В контексті АН цей вид має мінімальну долю впливу автора на їх утворення, а новизна слабо виражена через високу регулярність словотворчого типу, до якого належить створене слово.

2.2. Ключові перекладацькі стратегії перекладу художньої літератури

Проблематика варіативності при відтворенні АН охоплює дослідження перекладацьких стратегій відтворення художньої літератури мовою перекладу. Тому для досягнення мети обраної для даної дипломної роботи необхідно було розглянути перекладацькі стратегії наявні в сучасній науково-методичній літературі. В даному дослідженні ми зосередились на стратегіях перекладу таких авторів як Казакова Т.А., Комісаров В. Н., Крупнов В. Н., Олефір Я. А.,

Пашкеєва І. Ю., Саяді Ф. та Хайруліна О. І. Перекладацькі стратегії цих дослідників для кращого розуміння та зручнішого порівняння систематизовані нами у формі таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Стратегії	Автори, дослідники	Зміст стратегії
1	2	3
<i>Аналоговий переклад</i>	Комісаров В. Н.; Крупнов В.Н.; Пашкеєва І. Ю.; Саяді Ф.	Переклад худ. твору здійснюється на основі передачі безеквівалентної лексики. За цією стратегією перекладачем використовується така ЛО мови перекладу, яка частково передає зміст аналогічної в мові оригіналу
<i>Калькування</i>	Крупнов В. Н.; Олефір Я. А.; Пашкеєва І. Ю.; Саяді Ф.; Хайруліна О. І.	Переклад здійснюється способом точного відтворення слів та висловів мови оригіналу, їх морфемної або словесної структури засобами мови перекладу. В рамках худ. дискурсу таким способом перекладаються назви творів

1	2	3
<i>Нульовий переклад</i>	Комісаров В. Н.; Олефір Я. А.	У частих випадках перекладацької практики перекладачам доводиться опускаєти АН при їх відтворенні мовою перекладу. Адже такі неологізми з художніх творів не мають еквівалентної ЛО в мові перекладу. При застосуванні цієї стратегії АН отримує нульову відповідність в перекладеному тексті
<i>Описовий переклад</i>	Пашкеєва І. Ю.; Саяді Ф.; Хайруліна О. І.	При реалізації цієї стратегії на передній план виходить осмислення автором перекладу змісту АН в мові оригіналу. При цьому структурна форма та морфологічна природа оригінальних АН часто не зберігається при відтворенні мовою перекладу. Така стратегія розкриває зміст конкретної безеквівалентної ЛО розгорнутими словосполученнями, що детермінують їх явища. Описовий переклад характеризується високою точністю щодо передачі значення АН, проте водночас є значним за обсягом
<i>Транскрибування</i>	Казакова Т.А., Крупнов В. Н.; Олефір Я. А.; Пашкеєва І. Ю.; Саядів Ф.; Хайруліна О. І.	АН мови оригіналу пофонемно відтворюється в мові перекладу із застосуванням відповідних фонем, перекладаючи першочергово звукову форму АН. Застосування цієї стратегії вимагає графічної та однозначної відповідності між фонемами оригінальних та перекладених АН
<i>Транс-літерація</i>	Крупнов В. Н.; Олефір Я. А.; Пашкеєва І. Ю.; Саядів Ф.; Хайруліна О. І.	Основою стратегії є передача графічного образу АН на мову перекладу - наведені в художньому творі оригінальні АН перекладають засобами алфавітної системи мови перекладу

Ключові перекладацькі стратегії художньої літератури (складено на основі [11])

Слід зауважити, що перекладацька стратегія нульового перекладу відносно художнього твору є доцільною лише в тих випадках, коли опущення АН не впливає на сприйняття змісту [27, с. 150]. В перекладацькій практиці ймовірний

також інший варіант реалізації стратегія нульового перекладу коли перекладачеві не зрозуміле оригінальне значення АН. В цьому випадку проблема складності АН вирішується перекладачем способом передачі контексту іншими словами.

При нульовому перекладі цільова лексична одиниця, що достовірно передає значення АН (конотативне або денотативне) може не відповідати тому ж рівню стратифікації мови, що і в оригінальному контексті.

Значення яким наділені АН в мові перекладу можуть бути передані дескриптивно (слова – словосполученнями чи реченнями), що залежить від їх змістового навантаження. Така структурна трансформація є необхідним аспектом перекладацької стратегії, оскільки її застосування сприяє коректному тлумаченню їх значення за допомогою ієрархічно відмінних цільових лексичних одиниць [28, с. 29].

Доцільність застосування стратегії транслітерації застосовується за потреби збереження новизни та незвичності АН оригінального художнього твору з одночасним збереженням його лаконічності. На думку Царьової Г. В. стратегія транслітерації в сучасній перекладацькій практиці втратила свою популярність. Дослідниця аргументує це тим, що передача буквено-звукової форми оригінальної ЛО на мову перекладу не розкриває її зміст, а деякі АН для читача, який не володіє мовою оригіналу з високою ймовірністю може не зрозуміти їх [59, с. 208]. Проте на нашу думку стратегія транслітерації завдяки своїй меті збереження новизни та незвичності АН є однією з найкоректніших в контексті перекладу художніх творів.

Таким чином, в процесі перекладу АН необхідно враховувати їх внутрішню та зовнішню форму, а також емоції, що їх викликають неологізми в оригінальній формі. При виборі перекладацької стратегії перекладачам необхідно розуміти, що йдеться про передачу вражень на мову перекладу, а також відчуті закладений письменником зміст в конкретний АН через аналіз контексту в якому цей неологізм вживається. Найпоширенішими перекладацькими стратегіями при відтворенні АН є транслітерація, транскрипція, калькування, аналоговий, нульовий та описовий переклади.

2.3. Види та способи перекладу авторських неологізмів

Для перекладацької справи професійного рівня переклад АН є одним з найскладніших завдань. Труднощі перекладу художньої лексики загалом та АН зокрема зумовлені тим, що новоутворені лексичні одиниці, будучи компонентом конкретної мовної ситуації, не знаходячи сталого місця у словниковій структурі мови лишають за собою статус оригінальних. Як результат створення нового змісту та нової форми АН зазвичай не представлені навіть у найновіших вузькоспеціалізованих словниках [68, с. 214].

На переконання Хромих А. А. АН є складним матеріалом перекладацького процесу, оскільки кожному автору новоутвореного слова вдається закласти в нього специфічний зміст (часто однозначно зрозумілий саме в конкретній мовній ситуації, наприклад, в контексті художнього твору), позитивно чи негативно спрямовану конотацію, стилістичне забарвлення. Утрудненість перекладу АН пов'язана також з тим, що вони мають особливе емоційне забарвлення (сприяють передачі почуттів, емоцій, переживань та людського відношення до явища чи предмета, для опису якого, власне, утворюється слово АН [57, с. 188].

Ще одним аспектом, який обумовлює складнощі в перекладі АН є властива їм багатозначність. АН можуть бути носіями декількох значень залежно від контексту та мовних ситуацій в яких використовуються. Крім того, в мові на яку здійснюється переклад може не існувати відповідних за змістом та формою конструкцій. В таких випадках за рекомендацією Шапочкіна І. А. та Бутенко Л. Н. переклад АН доцільно здійснювати використовуючи відповідні мовні конструкції, що наявні в мові адресаті перекладу. Дослідники наголошують, що через значну долю творчого аспекту при такому способі перекладу кінцевий результат відтворення АН суттєво залежатиме від сприйняття автора перекладу [73].

Суб'єктивізм притаманний перекладу АН відмічений також Поздєвою Є. В. Вона аргументує, що результат відтворення перекладеного тексту перебуває в залежності від розуміння перекладачем оригіналу. В контексті перекладу художнього тексту загалом та АН зокрема перекладачеві може бути не просто зрозуміти зміст закладений письменником. Адже, такий зміст має наступні аспекти [41, с. 96]:

- семантичний;
- емоційний;
- словотворчий;
- фонетичний.

При наявності таких аспектів змістовними також є внутрішня та зовнішня форма АН. Через таку багатогранність АН зазначена Поздєєвою Є. В. вона наголошує на необхідності першочергово інтерпретувати при перекладі АН асоціації, а вже згодом зміст [41, с. 107].

Як відомо, задля коректної інтерпретації та коректного відтворення при перекладі вище згаданих асоціацій перекладачу потрібно володіти знаннями з різних областей [27, с. 150], не враховуючи знання з лексики та граматики мови оригіналу та мови на яку здійснюється переклад. Йдеться про комплекс так званих фонових знань перекладача, який доповнює обізнаність перекладача в мовній картині світу носіїв мови оригіналу (в контексті даної дипломної роботи - німецької мовної картини світу).

Необхідний мінімум з комплексу фонових знань на думку Фурманової В. П. має включати такі компоненти (фони) як семіотичний, соціокультурний, етнокультурний, історичний та культурний [55, с. 16].

Відповідно Віноградов В. С. стверджує, що значення АН залежить також від контексту в якому вживається та визначається, крім того, внутрішньою формою. На переконання дослідника значення АН сформоване і контекстом і внутрішньою формою в рівних пропорціях [6, с. 127].

Загалом при відтворенні АН мовою перекладу ключовими є наступні аспекти:

- контекст в якому письменник вживає новотвір та присутність в ньому узуальних слів та слів з загальними семантичними компонентами;
- специфіка мовної ситуації;
- розповсюдженість моделі словотвору.

Останній аспект особливо важливий для перекладацького процесу художніх творів, оскільки його врахування може спростити процес, а також сприятиме точнішій передачі оригінального змісту. Адже, при всій унікальності

та неповторності АН в мовній системі зазвичай існує словотворча аналогія. Під словотворчою аналогією в контексті перекладу АН розуміються всі такі слова, адже в семантичному та структурному аспектах кожному знайдеться відомий чи знайомий загальноживаний словотворчий аналог. Загалом вся варіативність (у звучанні, будові та морфології) окремих словотворчих структур ґрунтується на потенційних можливостях та передумовах, що закладені безпосередньо в мовній системі [14, с. 48].

Спрощує розуміння оригіналу та сприяє точності перекладу віднесеність АН до комплексу синтагматичних та парадигматичних зв'язків. Щодо коректності переклад АН їй допомагає контекст в якому вони вживаються письменниками, виконуючи роль фільтру який відсіює неправильні варіанти та мінімізує число ймовірних інтерпретацій АН при їх відтворенні мовою перекладу. З таких причин погоджуємось з Кузнєцовою А. А., яка вважає, що всі АН, особливо в контексті художніх творів необхідно розглядати тільки у контексті [70, с. 258].

Надзвичайно важливим аспектом відтворення АН мовою перекладу є збереження їх оригінальної новизни, адже в протилежному випадку втрачається їх суть як новотворів в лексиці художніх творів та втрачається властива оригіналу вираженість [53, с. 163].

Проблематика перекладу АН зумовлена також тим, що в перекладацькій практиці художніх творів ретельне ставлення до передачі мовою перекладу АН не є головним завданням. Відтак найпоширенішим способом їх перекладу є підбір аналогів та еквівалентів. Зумовлене домінування таких способів перекладу АН двома наступними основними причинами:

- більшість перекладачів прагне обійтись при відтворенні мовою перекладу авторських слів, оскільки існує ймовірність незрозумілості таких новотворів для читачів;
- перекладачі не розпізнають АН, сприймаючи їх, як непоширені діалективізми, та, відповідно здійснюють описовий переклад [6, с. 124].

Висновки до розділу 2

Поняття неологізмів в лінгвістичному полі представлено досить широко, на що вказує низка розглянутих нами науково-методичних інформаційних джерел. Для лінгвістичної науки це слова або їх лексичний зміст, що вирізняються відносно узуальних наявністю ознаки новизни. Тому в широкому сенсі неологізмами можна визначати кожне новоутворене явище в лексичній системі. Ще однією ознакою неологізмів (спричинена їх же новизною) є їх здатність до переходу в категорію загальноновживаної лексики з плином часу після втрати ознаки новизни. В контексті теми дослідження важливою ознакою неологізмів є наступна — вживання в окремих мовних ситуаціях, текстах, в рамках художнього стилю певного автора.

Оскільки новоутворення в лексиці можуть залежати від сфери її функціонування, то відповідним чином неологізми підлягають об'єднанню в такі групи, як галузеві терміни, виробничо-технічні, компоненти лексики пов'язані з новим явищами, предметами, назви нових професій та їх фахівців.

На основі опрацьованої джерельної бази виділено наступні диференціальні ознаки неологізмів — їх семантика, структура, стилістичне призначення, момент утворення, відсутність/наявність окремого автора, входження/невходження в мову, відчуття/невідчуття новизни неологізму, спрямованість до соціального, узуальність/неузуальність, змістова залежність, високий рівень експресивності/номінативності, факультативність/облігаторність, нормативність /відхилення від норм.

Прослідковано, що наявність низки диференціальних ознак неологізмів є передумовою для їх класифікації за такими способами: рівнем новизни ЛО, видом ЛО, за способом утворення, видом реалії на яку вказують.

З'ясовано, що види неологізмів формуються впродовж їх лексичної еволюції. Загалом різновидність неологізмів підпорядкована існуючим диференціальним ознакам та способам класифікації. Число видів неологізмів, що виділені в науковій літературі залежить від специфіки підходу авторів до трактування самого поняття неологізм. Будучи досить широким та

багатофункціональність за змістом поняття неологізму зумовлює відповідно цілу низку різновидів.

Ключовими видами неологізмів з-поміж розглянутих в опрацьованій джерельній базі дослідження вважаємо наступні: власне неологізми, ксенізми, гапакси, okazіоналізми, ефемеризми, авторські та художні. Відповідно до теми дипломної роботи в рамках авторських неологізмів послуговувались такими їх категоріями: назви персонажів, відприкметникові абстрактні іменники, складні іменники з різним змістом, іменники середнього роду з просторовим, процесуальним та якісним значенням та складні прикметники

Аналіз науково-методичних та художніх джерел дозволив виявити наступну тенденцію щодо вживання неологізмів у художніх творах. Кількість авторських неологізмів прямо пропорційна унікальності твору, що робить його цікавішим з точки зору читачів.

Розповсюдженість моделі словотвору є важливим аспектом для перекладацького процесу художніх творів. Адже, при всій унікальності АН мови оригіналу в системі мови перекладу зазвичай існує словотворча аналогія. Загалом варіативність перекладу АН у звучанні, будові та морфології окремих словотворчих структур базується на потенційних можливостях та передумовах закладених в мовній системі.

РОЗДІЛ 3. ВАРІАТИВНІСТЬ ПРИ ВІДТВОРЕННІ АВТОРСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ

В третьому розділі даної дипломної роботи ми послуговуємось варіантом перекладу творів Міхаеля Енде здійсненим Прохаськом Ю., беручи до уваги його авторитетну роль в сучасному українському перекладознавстві, як матеріалом для розгляду проблеми варіативності при відтворенні АН. Особливо репрезентативним матеріалом відповідно до теми дипломної роботи є також книга М. Енде “Нескінченна історія”. Аргументуємо це тим, що в цьому романі напрочуд вдало представлена творча індивідуальність письменника, зокрема авторськими неологізмами, а точніше вигаданими іменами персонажів та топонімами.

3.1. Специфіка практичного транскрибування авторських неологізмів

Практичне транскрибування або ж перекладацька транскрипція запропонована Корунцем І. В. як одночасне поєднання перекладацької транскрипції та транслітерації. Зокрема при використанні ПТ зазвичай відбувається транскодування кореня слова з одночасним видозміненням його закінчення згідно з нормами мови оригіналу [28, с. 92].

Задача коректної передачі АН совою перекладі є напрочуд складною в перекладацькій практиці, особливо в аспекті художніх творів. Не виняток і твори Міхаеля Енде. Труднощі перекладу АН в художньому дискурсі зумовлені самим змістом цього поняття. Як було зазначено в першому розділі даної дипломної роботи однією з ключових відмінних ознак АН є їх багатозначність обумовлена контекстом художнього твору, творчою фантазією письменника, його вигадливістю та винахідливістю. Відповідно до цієї тези вважаємо, що перекладачам варто використовувати різні перекладацькі стратегії та варіанти трансформації, сконцентрувавшись перш за все на авторській інтенції.

ПТ є однією з найпоширеніших стратегій перекладу неологізмів (в тому числі авторських). Відповідно до такого способу переклад відбувається через

письмову передачу звуків слів мови оригіналу на мову перекладу. Розглянуті наукові джерела вказують на те, що зазвичай ПТ застосовують для перекладу унікальних онімних лексичних одиниць (позначають власні назви такі як вигадані географічні назви, імена персонажів, назви описаних в творі подій). Останні використовуються авторами для формування у читачів стійкої асоціації при допомозі лише звучання слова.

АН перекладені практичним транскрибуванням в більшості випадків належать до категорії фонетичних. Це спричинено тим, що звуковий комплекс є вагомим в рамках художнього твору, оскільки має вплив на читачів [35, с. 31].

Нижче розглянуті нами приклади способів перекладу фонетичних АН.

В контексті дослідження АН у вторах Міхаеля Енде необхідно особливу увагу приділити вигаданими власним назвам та іменам. В попередньому розділі даної дипломної роботи було зазначено про мову автора (див. п. 2.1), а саме - описування героїв твору, антуражу, подій, як різновид АН за контекстно-варіативною класифікацією [13, с. 52]. Тому варіативність відтворення АН вважаємо доцільним розглянути на прикладі їх онімної складової авторського стилю Міхаеля Енде.

Сповнена авторськими неологізмами з такою складовою “Нескінченна історія” Енде М. Складність та багатокomпонентність (за структурою) твору Міхаеля Енде обумовлює наявність в ньому значного числа героїв та місць де вони представлені. Окрім назв персонажів (різновид АН за класифікацією Грищенка А. П. [4]) “Нескінченна історія” загалом насичена чисельними власними назвами, зокрема топонімами, що є однією зі специфічних рис цієї книги, а також причиною використання її, як прикладу для розгляду специфіки практичного транскрибування АН.

Стосовно варіативності при відтворенні АН з німецької мови в контексті обраної теми дослідження варто зауважити, що українська, як мова адресат перекладу художнього твору Міхаеля Енде надає перекладачам широкий спектр можливостей. Адже чисельні словотворчі моделі і тематичне розмаїття лексичних значень основ власних назв дозволяє підібрати максимально точний варіант перекладу АН зі збереженням оригінального значення.

Проблематика варіативності при відтворенні АН Міхаеля Енде українською мовою зумовлена також тим, що перекладачеві необхідно чітко розуміти будову словотвірних моделей також і німецької мови. В перекладацькому процесі доводиться вдаватись також до порівняння таких моделей. Зокрема в українській мові власні назви, в тому числі АН, у своїй морфемній структурі складені основою або основою та ономастичними формантами. Тому при відтворенні АН власних назв перекладачеві на допомогу приходять наступні словотвірні моделі [35, с. 33]:

- власне основа;
- власна назва складена основою та ономастичним формантом.

Прикладом АН створених за першою словотвірною моделлю є такі власні назви як “Haulewald”, “Graograman”, “Silberberg”, “Nebelmeer”, “Minroud”, “Shicksalsgebirge”, “Sassafranier” [64], що утворені двома основами.

Ще один аспект проблематики варіативності при відтворенні АН Міхаеля Енде є передача власних назв фонологічному рівні. В цьому аспекті необхідно враховувати наступну специфіку авторської мови письменника - використання різних прийомів звукопису. Одним з них є алітерація - повторення однорідних приголосних задля додавання тексту художнього твору специфічної фонологічної, а також інтонаційної вираженості. Прикладом застосування алітерації Міхаелем Енде є наступні рядки з “Нескінченної історії”: “Mächtig viel Betrieb hier heute nacht”, sagte Pjornrachzarck mit knarrender Stimme” [64]. Важливою специфічною рисою ПТ є необхідність підбору коректного перекладацького прийому до відповідного прийому звукопису.

Як видно з прикладу вище утворення АН письменником з переважанням глухих приголосних дає своєрідний ефект “звучання”, який покликаний передати скрегіт голосу велетня з “Нескінченної історії” та сприяти образному сприйняттю цього героя читачами.

Окрім алітерації М. Енде використовує також асонанс - прийом звукопису при якому відбувається повторення однакових голосних звуків. Цей прийом теж присутній в АН “Fuchur” [64], що перекладено Прохаськом Ю. як Щастедракон Фухур [20]. Комбінація в цьому імені вигаданого автором персонажу глухих

приголосних та асонанс голосного [u] покликана передати плавність його польоту та звук дихання [35, с. 34].

Транскрибування загалом є найпоширенішим способом трансформацій в перекладацькому процесі стосовно художньої літератури. Зміст цього способу полягає в тому, що звуки слів з мови оригіналу передаються на мову перекладу письмовим шляхом. Переважно така трансформація застосовується під час перекладу АН на позначення географічних назв і реалій у тих випадках, коли автор хоче викликати певні асоціації у читача за допомогою виключно звучання слова. Більшість АН які перекладаються таким способом відносяться до фонетичних, що спричинено вагомністю їх звукового комплексу та його впливом на читачів [28, с. 94].

Тому до проблематики варіативності при відтворенні АН Міхаеля Енде відносимо також переклад українською чисельних топонімів - вигаданих автором “Нескінченної історії” географічних назв. Власне відтворення мовою перекладу іноземних власних назв як різновиду АН є актуальним завданням сучасного перекладознавства. Доказом тому слугують праці наступних вчених: Бережна М. В., Виноградов В. С., Власов С., Єрмолович Д. І., Зорівчак Р. П., Калінін В. М., Кісельова І. А., Кузнєцов В. І., Педан М. С., Стерлігов С. Г., Флорін С. та ін. Зокрема для перекладознавства особливої актуальності вище згадане завдання набуває при відтворенні вигаданих автором власних географічних назв. В художньому творі жанру фентезі (до якого належить чималий творчий доробок Міхаеля Енде) такі топоніми є ключовими ознаками ідіостилу письменника. Оскільки події у творах цього жанру відбуваються у вигаданому автором світі, то уява письменника в контексті вигаданих топонімів нічим не обмежується. При цьому автор може використовувати широкий спектр словотвірних ресурсів мови оригіналу [8].

Ключовим АН з-поміж вигаданих топонімів цього роману є “Phantasien” - назва країни де відбуваються пригоди героїв. Хоча складнощів при перекладі цього авторського неологізму не виникло в перекладача Прохаська Ю. через наявність в українській мові прямого еквівалента – Фантазія. Цікаво, що на думку окремих дослідників оригінальне походження назви вигаданої країни це

реальна географічна назва. Точніше кажучи, назва частини світу Азія стала лексичним праобразом Фантазії. Така думка ґрунтується на зацікавленості Міхаеля Енде азійською культурою. На підтвердження цієї тези дослідники пропонують свою формулу утворення цього АН, а саме: “Phantasien” = “Fantasie” + “Asien” [3].

Завдяки комплексним трансформаціям, основою яких вбачаємо калькування скомбіноване з транскодуванням, українською мовою було відтворено наступні АН [64; 20]:

- “Goab, die Wüste der Farben” – Гоаб, Пустеля Барв;
- “Morgul oder das Land des Kalten Feuers” – Моргул або ж Край Холодного Вогню;
- “Silberstadt Amargnth” – Срібне місто Амаргант.

В українському варіанті топоніму з другого прикладу бачимо варіант відтворення німецької лексеми “Land” українською лексемою “Край”. Такий варіант з використанням іменника чоловічого роду в другому прикладі надає більш жорстких рис АН.

Переклад наступного прикладу АН - складного топоніма “Alte Kaiser Stadt” здійснений з допомогою контекстуальної заміни. А саме прикметник “alt” відтворений контекстуальним синонімом колишній як Місто Колишніх Королів, а не українським відповідником старий. В даній трансформації прикметник “alt” в оригіналі твору є першочергово ідентифікатором приналежності до минулого, а вже тоді - віку монархів с.

Також транскрибуванням відтворений наступний приклад топонімічного АН. Топонімічна назва зі структурою словосполучення “Yskal oder auch Korbstadt” [64] перекладена як “Іскаль або Плетене Місто” [65]. Зокрема для перекладу лексеми “Yskal” перекладач застосував транскрибування. Водночас згідно з Нормативною транслітераційною таблицею [50] для відтворення власних назв українською мовою літера “Y” на початку слова має передаватися в українському перекладі як Й. На даному прикладі очевидно, що вимовити та сприйняти на слух АН “Йскаль” значно складніше ніж пропонований

Прохаськом Ю. “Іскаль” [20]. Тому таке відтворення шляхом вибору літери вважаємо доцільнішим в контексті твору М. Енде.

Переклад такої складної лексеми як “Korbstadt” [65] був здійснений трансформаційним калькуванням в поєднанні з лексичною заміною першого компонента. Такий підхід зумовлений тим, що один з перших словникових еквівалентів німецького іменника Korb в українській мові є - кошик [8]. Проте такі варіанти відтворення українською мовою як Місто-Корзина (за схемою “Spukstadt” → Місто-Привид) чи Корзинове Місто (за схемою “Silberstadt” → Срібне місто) були б некоректними з будь-якої зору в контексті художнього твору. Саме тому Прохаськом Ю. був застосований до відтворення даного АН епідігматичний прийом смислового розвитку поняття. Таким чином прямий варіант перекладу Korb – кошик, був замінений назвою способу його виготовлення – плетіння та створена адаптована назва – Плетене Місто [20] в перекладі українською. Тут перекладач використав асоціацію із загальновідомою технологією виготовлення кошиків, зберігши таким чином оригінальний зміст закладений М. Енде.

Як видно з наведених вище прикладів у випадках відтворення АН, при необхідності збереження оригінальної форми слова та неможливості його перекладу використання винятково транслітерації або ж транскрипції не зовсім доцільно. За таких випадків перекладачеві краще застосувати саме ПТ.

При перекладі АН це відбувається шляхом трансформації прикметників, задля додавання їм характерних закінчень. Зауважено, що при використанні ПТ адаптації може підлягати не тільки закінчення слова, а також суфікс будь-яка інша частина, в тому числі окремі букви.

3.2. Особливості художнього перекладу авторських неологізмів

В контексті обраної теми дипломної роботи загалом та даного пункту зокрема будемо послуговуватись наступним визначенням поняття художнього перекладу за Казаковою Т. А. – специфічний різновид двомовної обробки художнього тексту, який складений широким спектром видів обробки між

обробкою знань та порівняльною обробкою природної мови [69, с. 2843]. По суті ХП є видом перекладацької діяльності з наступним ключовим завданням - утворення мовою перекладу художнього твору, котрий би мав здатність аналогічну оригіналу щодо художньо-естетичного впливу на читачів [27, с. 102].

Загальновідомо та визнано, що процес відтворення художніх літературних творів мовою перекладу - є дуже складним, адже перебуває в залежності від чисельних чинників. З-поміж них прагматичні завдання, розв'язання яких вимагає кожна окрема адаптація, а також мова перекладу. [74, с. 268].

Художній текст написаний німецькою та українською мовами відрізняються не тільки своєю структурою, а також культурно-соціальною специфікою, яка часто досить вдало репрезентована саме в АН. Відповідно ХП ускладнюється необхідністю передачі як лінгвістичних, так і культурно-соціальних його аспектів. В тому числі багатоконпонентна система складена ідеями, емоціями, асоціаціями, які пов'язаних з національним способом життя і традиціями, які описані письменником в тексті оригіналу художнього твору за допомогою введення авторських неологізмів [74, с. 267].

Особливості художнього перекладу творів загалом та АН зокрема, на переконання Скрябіної В. Б. є врахування наступних чинників:

- естетична специфічність художнього тексту;
- культурні, соціальні та історичні обставини;
- авторський стиль написання (в тому числі кругозір письменника та його індивідуалізм) [74, с. 267].

Художній переклад є своєрідною комунікацією між автором твору, перекладачем та читачем, проте значно складнішою аніж внутрішньомовна. Адже в останній повідомлення передається напряму, а при ХП - за посередництвом перекладача. Таким чином в цій специфічній формі комунікації перекладач відіграє також роль співавтора та читача. У ролі останнього перекладачу необхідно спочатку проаналізувати художній твір, а тоді інтерпретувати лексичні, граматичні та семантичні його структури через призму власного кругозору та сприйняття. На переконання Каллера Дж. Д. виконання такої ролі перекладачем можна ідентифікувати як літературну компетентність, а

точніше за дефініцією дослідника - здатність читача розрізняти літературні жанри, сюжети та розуміти теми та символізм художнього твору [63, с. 61]. Тому можна констатувати, що коректність перекладача у підборі необхідного відповідника в мові перекладу для вдалої передачі АН залежатиме від наступних його компетентностей:

- граматична;
- соціо-лінгвістична;
- соціо-прагматична [66, с. 45].

З іншого боку, що стосується сприйняття художнього твору вцілому, то його зміст при єдиному текстовому формулюванні може сприйматися різними читачами по-різному та викликати різноманітні реакції, а особливо це стосується АН. Відповідно і ХП, по суті, є лише варіантом інтерпретації тексту. Фенг З. вважає, що така перекладацька інтерпретація в перехресному культурному контексті може містити або дуже подібне оригінальному тексту повідомлення, протилежне [66, с. 48].

Закономірно, що реакція читачів на готовий перекладений варіант твору теж може бути різною. Розуміння ними художнього твору вцілому та АН в тому числі базоване на суб'єктивній інтуїції читачів, що проходить перевірку їх інтер-суб'єктивною інтуїцією [62, с. 64]. Аналогічний принцип діє для перекладених АН та творів. Дослідник Р. Картер зазначає, що в рамках інтер-суб'єктивної інтуїції носіїв мови окремі інтерпретовані перекладачем варіанти мало ймовірні, тобто можливими, але малопоширеними [62, с. 64].

Отже, беручи до уваги той факт, що більшість авторів ХП не є носіями мови оригіналу, стає очевидною ймовірність розбіжностей у перекладених АН в таких аспектах відносно оригінальних:

- грамотність;
- когнітивне уявлення;
- соціо-культурних, соціо-лінгвістичних та соціо-прагматичних чинників [66, с. 48].

Особливість художнього тексту, як зазначалось раніше в дипломній роботі, полягає в тому, що як письменник, так і автор ХП орієнтовані на дотримання

неочевидності та непропорційності змісту. Псурцев Д. В. [42, с. 20] зазначає, що задля досягнення змістової багатогранності в лінійній матеріальній екосистемі художнього тексту застосовуються стилістично марковані елементи тексту, такі як АН. Відтак їх створення та інтерпретація вимагає застосування стилістичних та риторичних перекладацьких стратегій [76, с. 19].

Передача АН при перекладі художніх творів вимагає від перекладача врахування відмінностей граматичним та художнім часом в мові оригіналу та мові перекладу. В комплексному перекладі твору граматичний вербальний час є компонентом художнього та встановлює зв'язок між моментом та процесом мовлення, що проявляється в комплексі форм категорії часу. Відповідно художній час, з точки зору Дзюбенка А. І. та Перцевої С. Р., є складним комплексом в якому поєднані думки персонажів, читачів та автора твору [64, с. 9].

Авторські неологізми, як компоненти перекладеного художнього твору мають задовольняти вимоги еквівалентного ХП, адже одним із завдань при передачі АН мовою перекладу є підбір в ній оптимального еквівалента задля точнішого відтворення оригінального змісту. Зокрема Ахмедовою С. Н. виділені наступні вимоги:

1. Коректність. Відтворений оригінальні АН мають бути достовірними та деталізованими щодо передачі контексту твору та відповідати його головній ідеї з врахуванням нюансів висловлювання;

2. Стислість. Основний зміст АН має бути переданий у лаконічній формі без надмірностей;

3. Зрозумілість. Передача АН мовою перекладу тексту має здійснюватись простою та зрозумілою мовою, уникаючи при цьому неоднозначності змісту, адже вона здатна погіршити сприйняття тексту читачами.

4. Літературність. Перекладені АН мають відповідати загальноприйнятим літературним нормам мови перекладу та водночас зберігати специфіку формулювання оригінальних [2].

Переклад АН, навіть з огляду на специфічність їх форм та змісту, загалом здійснюється відповідно до ключових перекладацьких стратегій, зокрема наступних [23, с. 122]:

- просвітника;
- помічника;
- спостерігача.

Застосування таких при передачі АН мовою оригіналу в контексті художнього твору необхідне для збереження цілісності перекладеної інтерпретації та дотриманні єдиного стилю написання. Далі ці стратегії розглянуто детальніше.

Стратегія просвітника реалізується при перекладі зі своєю навчальною метою відносно читача. При передачі АН мовою перекладу вона втілюється через додавання додаткової інформації в рамках їх контексту, розширюючи при цьому перекладений текст. Така стратегія зумовлена тим, що перекладачі просвітники вважають, що читачі не достатньо обізнані для розуміння прямого перекладу. На думку Казакової Т. А. стратегія просвітника найефективніше може бути реалізована при передачі АН в контексті таких жанрів як науково-фантастичний роман, історичний роман [69, с. 2846].

Перекладацька стратегія помічника покликана захистити читачів від міжкультурних та міжлінгвістичних труднощів перекладу. Тому при передачі АН перекладачем можуть упущені деякі з них через надмірну незрозумілість та специфічність. Варто зауважити, що застосування цієї стратегії може призвести до зміни оціночного та емоційного забарвлення тексту твору в цілому, а не тільки АН [69, с. 2846].

Відповідно до стратегії спостерігача ХП здійснюється з аспекту безособовості вибору та байдужості до інтересів потенційних читачів. Згідно з цією стратегією художня проза та АН, як компоненти творів переважно перекладаються з нейтралізацією стилістичних особливостей вихідного тексту. Особливо репрезентативно стратегії спостерігача проявляється на передачі АН, як особистих вподобань автора. Перекладачі відтворюючи мовою перекладу оригінальні АН зазвичай застосовують стандартні еквівалентні варіанти, що

містяться у двомовних словниках попри те, що така передача АН гарантуватиме тільки формальну рівність, а не функціональну [69, с. 2845].

Враховуючи типові риси вище описаних перекладацьких стратегій, які з-поміж іншого зумовлюють варіативність при відтворенні АН, можна з впевненістю резюмувати, що для коректного художнього перекладу необхідно комбінувати різні стратегії відповідно до творчого задуму, соціального, культурного та історичного аспектів змісту, а також авторського стилю оригінального твору.

Необхідно зазначити, що особливості художнього перекладу АН залежать також від специфіки їх функціонування в контексті художнього твору. Попередньо в даній дипломній роботі згадувалось про те, що зазвичай автори художньої літератури створюють АН задля того, щоб надати слову чи словосполученню специфічний стилістичний тон, емоційної сили та виразності, запобігти тавтології, відмітити особисте ставлення до проблематики твору, а крім того з метою створення ефекту гри слів чи діалогу [61, с. 307].

Також в художньому творі АН створюються письменниками для номінування вигаданих топонімів, подій, явищ та персонажів. Така властивість АН в художніх творах є добре вираженою в книгах фантастики (особливо наукової) та фентезі. Стосовно останнього жанру, то безумовно вдалими репрезентантами є твори Міхаеля Енде такі, як, наприклад, “Нескінченна історія” [20]. В цьому прикладі письменником зображені численні події зумовлені складним переплетінням сюжетних ліній та наявністю значної кількості героїв роману. Для розгортання таких подій автору необхідно було ретельно вибудувати унікальний світ з розсипом вигаданих топонімів (АН). Нижче наведено декілька таких АН, які на наш погляд вдало демонструють проблематику варіативності при їх відтворенні українською мовою.

Відомим перекладачем Прохасько Ю. при відтворенні топонімічних АН Енде М. були використанні наступні засоби та прийоми, що наведені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

№ п/п	Оригінал	Переклад Прохаська Ю.	Ймовірний переклад	Спосіб перекладу
1	2	3	4	5
1.	das Land der Singenden Bäume	Земля Співучих Дерев	Країна Співучих Дерев	калькування
2.	das Äußere Reich	Зовнішнє Царство	Зовнішнє Царство	калькування
3.	die Gläsernen Türme von Eribo	Скляні вежі міста Ерібо	Скляні вежі Ерібо	калькування, лексичне додаванням
4.	Tiefe Abgrund	Велика Безодня	Глибока Безодня	калькування, контекстуальна заміна
5.	Spukstadt	Місто-Примара	місто з привидами	калькування
6.	Gelichterland	Країна Потолочі	Земля блазнів	контекстуальна заміна
7.	Silberbergen	Срібногір'я	Срібні Гори	контекстуальна заміна

Приклади авторських неологізмів на позначення топонімів М. Енде в “Нескінченній історії” за художнім перекладом Ю. Прохаська (складено на основі [65; 20])

У випадку з першим прикладом в таблиці 3.1 Прохаськом Ю. був обраний варіант перекладу АН «Земля Співучих Дерев», хоча доцільним також був би наступний варіант – «Країна Співучих Дерев». Адже в інших місцях твору лексему “Land” було перекладена саме іменником «Країна» [20].

В третьому прикладі з тієї ж таблиці автор перекладу окрім калькування скористався лексичним додаванням згідно з правилами перекладу назв населених пунктів, а саме – міст.

В четвертому прикладі АН з наведених в таблиці 3.1 Прохасько Ю. не міг обмежитися калькуванням, інакше у відтвореному варіанті була б тавтологія. Тому перекладач скориставшись контекстуальною заміною обрав слово «Велика», що в результаті тільки вдало підкреслило зміст художнього тексту. У цьому за порядку прикладі (див. табл. 3.1) зроблений справжній творчий підхід до перекладу. Адже замість застосування калькування та перекладу у вигляді «Срібні Гори» перекладач також вдався аналогічно письменнику до створення топонімічного АН – «Срібногір'я». Такий варіант перекладу оригінальніший. До того ж в перекладеному тексті він виконує функцію актуалізації творчого замислу автора проводячи на фонологічному рівні паралель з національними топонімами Межигір'я, Чорногір'я, що є близькими українському читачу.

Передача такого складного іменника, як в шостому та цьому за порядком прикладах АН (табл. 3.1) здійснена автором перекладу через калькування. Однак, в крайньому прикладі відбулася втрата одного з компонентів значення. Оскільки використання письменником лексеми “Gelichter”, яка належить до застарілої лексики німецької мови, то в оригінальному контексті могло йтися про певний пережиток минулого. В україномовному варіанті Прохаська Ю. цей аспект не переданий. Проте, з емоційної точки зору дана лексема перекладена повноцінно. Адже, лексема “потолоч” в українській мові також має негативний відтінок та демонструє зневажливість ставлення.

3.3. Специфіка описового перекладу авторських неологізмів

Особливість описового перекладу АН загалом зрозуміла з назви цього способу передачі тексту з оригінальної на мову перекладу. Тобто авторський неологізм не відтворюється напряму чи опосередковано при певних перекладацьких трансформаціях, а розчиняється в перекладацькому тлумаченні його змісту для читачів; АН передається як опис його змісту, специфіки, характеристики.

Необхідно зазначити, що передумовою використання описового перекладу є специфічна структура слова оригінального АН. Якщо в мові оригінального твору присутні частини слова, котрі самі по собі наділені певним змістом чи властивостями, а в мові перекладу (наприклад, в українській) аналогічні компоненти слів не виконують відповідну змістову функцію, то переклад перших буде здійснюватися саме способом описового перекладу.

Використовувати описовий перекладу доцільно за умови, що при інших варіантах перекладу (інші способи) текст набуде відштовхуючих рис для читачів, а також рис надмірної дослівності. Зміст описового перекладу АН зумовлений ключовою метою художнього перекладу - донести до читачів суть сформованого АН. Готовий варіант ХП тексту з авторськими неологізмами може дещо відходити від оригінального змісту. Тому специфічною рисою описового перекладу є відсутність онімної лексики на позначення персонажів і топонімів в рамках яких розгортаються події художнього твору. Відповідно перекладачі при передачі АН мовою перекладу додають відомості про його зміст закладений письменником в оригінальний неологізм.

При виборі способу перекладу необхідно враховувати відмінності між різними видами перекладу. Порівнявши їх, перекладач зупиняється на найточнішому та найбільш однозначному. В протилежному випадку виникла б проблема чисельних способів трактування перекладацького вибору зумовлена неоднозначністю змісту перекладеного АН.

Традиційне калькування та пошук аналогів може зумовити фонологічну непривабливість перекладених АН для читачів художнього твору. Важливо, що завдяки описовому перекладу авторські інтенції мають не спотворюватися, а навпаки чіткіше виділятися при відтворенні мовою перекладу.

Загалом переклад АН в художніх творах здійснюється відповідно до таких стратегій – передача деталей, специфічних рис новоутворення або концентрація на основному змісті, генералізованому значенні неологізму.

Специфічним варіантом описового перекладу АН в тексті переданому Прохаськом Ю. є необхідність взаємодіяти з асонансами. Цей особливий прийом звукопису представлений повторенням однакових (відносно оригінального

звучання) голосних звуків. Репрезентативним прикладом такого асонансу є омонім “Uyulala” [65] перекладений Ю. Прохаськом як “Голос Тиші” [Енде]. Оригінальна власна назва утворена письменником М. Енде такими двома компонентами:

- “Jubal” - прабатько музики, нащадок Каїна;
- асонанс разом з повторенням другого складу поєднані задля надання співучості власного імені [35, с. 33].

Використання асонансу письменником в такому випадку обумовлене авторським прагненням акцентувати на абсурдності поведінки та, власне, існування персонажу, життя котрого можливе лише тоді коли він говорить та й то, тільки у свідомості того хто чує його голос. Такий АН М. Енде розкривається як символ творчості та абсурду в тексті роману “Нескінченна історія”. Відповідно через узагальнений опис специфічних рис персонажу перекладач здійснив описовий переклад.

Специфіку описового перекладу авторських неологізмів Міхаеля Енде прослідковано на перекладі Ю. Прохаськом вигаданих письменником топонімів. В цьому контексті репрезентативним є наступний приклад. Вигаданий топонім “Yors Minroud” [65] був переданий вище згаданим перекладачем як “Яма Мінроуд” [20]. Такий варіант перекладу вважаємо описовим з огляду на те, що зрозуміти значення топоніму без розуміння змісту подій в творі де він згаданий практично не можливо. В даному випадку варіант перекладу є результатом контекстного опису глибинної похмурої копальні про яку йдеться в тексті роману. Власник тієї копальні за сюжетом - чоловічок з іменем Йор [20]. Таким чином варіант перекладу Прохаська Ю. вигаданого топоніму складений з таких двох компонентів:

- “Яма” - компонент, що з’явився через лексичне додавання;
- “Мінроуд” - компонент, який детермінує копальню, рудник.

Якщо деталізувати відтворення оригінального АН яким є вигаданий письменником топонім, то чітко прослідковується наступне. У Міхаеля Енде у структурі АН “Yors Minroud” [65] першим компонентом є власне ім’я в родовому відмінку - “Yors”. Специфічність описового перекладу в такому випадку є

упущення цього вигаданого омоніма. В результаті перекладацької трансформації ім'я власника рудника Ю. Прохасько не відтворив [20]. Проте, перекладачем було здійснене лексичне додавання. В результаті останнього першим компонентом україномовного варіанту топонімічного АН стало слово “яма” [8].

Варто зауважити, що перекладацька трансформація щодо відтворення АН “Yors Minroud” цілком вдала з точки зору художнього перекладу та відповідно до контексту роману. Однак, беручи до уваги те, що розглянутий приклад авторського неологізму є власною назви, то доцільно було б при перекладі застосувати слово копальня або, скажімо, рудник (адже вони вирізняються значною глибиною та винятково антропогенним походженням) в комбінації з відтворенням імені власника Йора. Хоча при художньому перекладі даного АН випадіння такого структурного компонента не призвело до втрати оригінального змісту.

Також специфічною рисою художнього перекладу авторських неологізмів є присутній в творчості Міхаеля Енде елемент “ГС”. За дефініцією Сковороднікова А. П. це варіант мовної гри при якому письменник прагне досягти ефекту “гостроти” завдяки застосуванню фразеологізмів та АН з трансформацією їх семантики, структури [45, с. 86].

За допомогою такого варіанту мовної гри М. Енде створює АН на позначення власних назв (топосів, імен персонажів). А способи обігравання лексичних та семантичних лінгвістичних ресурсів базовані на думку Медведєвої А. А. на актуалізації семантичної компетенції продуцента та реципієнта ігрового тексту [35]. Відповідно семантична компетенція учасників комунікаційного процесу допускає володіння конкретним рівнем знань щодо асоціативної валентності та внутрішньої структури, а також походження мовного знака.

З огляду на асоціативну валентність знака Грідіною Т. А. [16] класифіковано конструктивні принципи ГС в художній прозі. На прикладі “Нескінченної історії” Міхаеля Енде [65] з-поміж них виділяються наступні [35 с. 31]:

- Асоціативного накладення;

- Асоціативного ототожнення;
- Асоціативної виводимості.

Перший з вище перерахованих принципів ГС в художній прозі є фундаментом лексичних одиниць, а також багатозначності загалом. Для випадків коли омонімія стає фундаментом “вертикальної” ГС Грідіною Т. А. [16] наведено наступний приклад: “Im gleichen Moment gab es einen Blitz von solcher Helligkeit, daß der Sternenhimmel verblaßte und der dunkle Weltraum dahinter erleuchtet wurde.” [65]. В даному прикладі в контексті омонімії слово “Weltraum” завдяки своїй багатозначності виступає в рамках роману авторським неологізмом набуваючи абсолютного нового значення відносно первинного узуального. Останнє трактується та перекладається з німецької як “космос”, оскільки такий зміст оригінального німецького слова є загальноприйнятим та фіксованим у словниках. А от стосовного нового значення треба наголосити, що відносно контексту “Нескінченної історії” слово “Weltraum” переходить до категорії АН, оскільки М. Енде сформував для нього нове значення - “приміщення в реальному світі”, яке сприймається саме таким чином винятково в контексті роману. Специфічною рисою даного АН в рамках твору є те, що він може одночасно сприйматись читачем як в загальноживаному, так і в новоутвореному трактуванні. Адже згадуючи про небо в зірках відбувається актуалізація трактування “космос”. На неологічне трактування слова наводить опис шкільного горища [35, с. 34].

Тобто завдяки описовому перекладу художнього тексту є змога точніше передати багатозначність АН, особливо такого, який переходить до категорії новоутворень змістовим чином відповідно до контексту в якому вживається письменником в оригіналі. Так принцип асоціативного накладення репрезентує унікальну художню гру слів задуману автором “Нескінченної історії”.

Другий принцип - асоціативного ототожнення - є фундаментом для того, щоб автор міг обіграти формальну подібність паронімів, омофонів та варіативних ситуативно обумовлених трансформацій форми стійких висловів [35, с. 34].

М. Енде задля номінації власних персонажів зазвичай послуговується можливостями омофонії щодо утворення АН. Найчастіше така специфіка художньої прози письменника представлена “інтерлінгвальними” омофонами [35, с. 35]. Тобто вимова окремої лексичної одиниці, наприклад, німецької мови в перекладацькому процесі передається за допомогою звукової форми, наприклад, англійської мови. В рамках онімної лексики використовуваної Міхаелем Енде вдалим прикладом буде АН у формі прізвища головного героя роману “Нескінченної історії” - “Вух” [65]. Така форма оригінального АН є омофонічною відносно англійського слова “books” – в перекладі “книги”. Зважаючи на поширеність слова “books” та його зрозумілість для українського читача, переклад прізвища неологізму на українську як “Букс” [20] можна вважати доцільним та багатозначним. Адже, крім омофонії відносно англійського слова асоціація щодо книг в українських читачів неодмінно виникає внаслідок опису характеристик головного героя письменником в тексті роману та його передачі перекладачем.

Третій принцип вище згаданої гри слів в творі Міхаеля Енде є основою для метафоризації в лексико-семантичній площині. Варто зазначити, що як типова риса для творів письменника є передумовою для вибору художнього перекладу як перекладацької стратегії щодо відтворення АН з оригінальної мови. На переконання Шевцової А. А. метафоризація в художньому тексті загалом та в АН зокрема необхідна для побудови окремого казкового світу, а також для інтенсивного стимулювання рефлексії, оптимізуючи процес відтворення та формування значень [59, с. 8.].

Метафоричність з якою М. Енде описує персонажів власних творів зумовлює утворення різних АН для їх найменування. Така ж закономірність стосується найменування вигаданих топонімів. Стосовно онімної лексики в контексті АН в “Нескінченній історії” Медведєвою А. А. виокремлено дві наступні групи основою для яких є процес метафоризації [35]:

- онімичні АН які включають образне тлумачення позначуваного явища;
- оніми, які включають символічні вагомості для всього роману асоціації.

Приклади першої групи візуалізовані нижче у вигляді таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Оригінальні персонажі/топоніми	Образне значення АН
1	2
“Horok”	письменник натякає на жанр жахів фонологічною співзвучністю з англійською назвою “horror”, щоб номінувати власним АН замок злої чаклунки
“Aguil”	автор натякає фонологічною співзвучністю на героя давньогрецької міфології, героя Троянської війни - Ахілеса, трактуючи таким чином власний АН як невразливість характерну персонажу - останньому мешканцю м. Амаргант
“Perelin”	авторська відсилка до планети “Perelandra” з однойменного роману Льюїса К. С. Таким чином письменник проводить аналогію між різнобарвним сяйвом планети та лісом Перелин
“Artax”	відсилка автора твору до ще одного персонажу з давньогрецької міфології - “Argos” - вірного пса мандрівника Одиссея, задля того, щоб надати неологізму та підкреслити в ньому значення відданості

Приклади онімічних АН які включають образне тлумачення позначуваного явища (складено на основі [20; 35])

Як видно з таблиці 3.2 Міхаелем Енде для варіативності власних АН в “Нескінченній історії” були використані антропоніми, топоніми та зооніми. Крім того, через співзвучність із загальновідомими власними назвами письменник заклав відповідний чітко зрозумілий зміст в АН.

Висновки до розділу 3

Практичне транскрибування при відтворенні авторських неологізмів мовою перекладу є результатом комбінації транскрипції та транслітерації через транскодування кореня АН з одночасним видозміненням його закінчення згідно з нормами мови оригіналу. Виявлено, що для відтворення АН необхідно мати чітке поняття будови словотвірних моделей в обох мовах — німецькій та українській (в контексті даної дипломної роботи).

Переклад АН Міхаеля Енде вимагає врахування такої специфіки авторської мови, як використання різних прийомів звукопису, в тому числі алітерації та асонансу. Такі особливості зумовлюють проблему варіативності при відтворенні АН мовою перекладу.

Практичне транскрибування як найпоширеніший спосіб трансформації перекладацького процесу часто застосовується для відтворення АН М. Енде які письменник використовує для позначення географічних назв та реалій у власних творах.

Виявлено, що ключовим способом перекладу назв – авторських неологізмів, виражених складними іменниками або словосполученнями, є калькування, а найчастіше в поєднанні з транскодуванням та лексичною заміною. Такі перекладацькі трансформації викликані, з одного боку, суттєвими розбіжностями між вихідною та цільовою мовами, а з іншого, – прагненням перекладача зберегти унікальність та новизну закладену в оригінальні АН.

Відтворення топонімічних АН в мові перекладу вимагає від перекладача знання специфічних рис жанру твору, вільного володіння мовами оригіналу та перекладу, вміння доцільно застосовувати перекладацькі трансформації, мовної креативності для ймовірного утворення нових лексичних одиниць.

Вважаємо, що стратегія транслітерації завдяки своїй меті збереження новизни та незвичності АН є однією з найкоректніших в контексті перекладу художніх творів.

Виявлено, що ключовою особливістю художнього перекладу є його мета створити мовою перекладу твору з можливістю аналогічно оригіналу впливати в художньо-естетичному аспекті на читача. Тому переклад АН таким способом потребує врахування естетичної специфічності оригінальних неологізмів; культурних, соціальних та історичних обставин; авторського стилю письма.

Варіативність при художньому перекладі АН буде залежати, з-поміж іншого від індивідуального кругозору перекладача та його літературної компетентності (а саме граматичної, соціо-лінгвістичної, соціо-прагматичної).

Варіативність художнього перекладу зумовлює проблематику розбіжностей в грамотності; когнітивному уявленні; соціо-культурному, соціо-лінгвістичному та соціо-прагматичному аспектах щодо перекладених АН.

Прослідковано, що важливою особливістю художнього перекладу є дотримання неочевидності та непропорційності змісту АН та твору вцілому. При цьому відтворені АН необхідно підібрати оптимальний еквівалент для передачі його оригінального значення з врахуванням таких вимог, як коректність, стислість, зрозумілість, літературність.

Виявлено, що головною специфічною рисою перекладу авторських неологізмів є те, що вони не підлягають прямим чи опосередкованим перекладацьким трансформаціям, а передається як опис його змісту, специфіки, характеристики через призму світогляду перекладача. Ширина останнього при описовому перекладі є важливим фактором, який впливає на результат перекладацького процесу.

Особливістю описового перекладу авторських неологізмів є також те, що у відтвореному варіанті практично відсутні елементи онімної лексики на позначення персонажів і топонімів художнього твору, проте додані перекладачем відомості про зміст оригінального неологізму закладений письменником. Таким чином існують такі перекладацькі стратегії для відтворення авторських неологізмів художніх творів мовою перекладу: передача деталей, специфічних рис новоутворення або концентрація на основному змісті, генералізованому значенні неологізму.

Описовий переклад вимагає від перекладача не тільки глибоких знань мови оригіналу та мови перекладу, але й наявності інших компетентностей які б дозволили зрозуміти тонкощі закладеного письменником в неологізм значення.

При описовому перекладі можуть поєднуватись різні способи та підходи задля максимально повної передачі змісту авторських неологізмів такі, як лексичне доповнення та упущення, гра слів (асоціативне накладення, ототожнення та видимість).

Прослідковано наступну специфіку описового перекладу. Важливо не просто передати характеристику авторського неологізму, а й врахувати при цьому контекст оригінального твору в якому він вжитий письменником для уникнення спотворення початкового змісту.

ВИСНОВКИ

Результатом здійсненого дослідження за темою “Проблема варіативності при відтворенні авторських неологізмів (на матеріалі перекладів творів Міхаеля Енде)” є отримані висновки. Відповідно до отриманих результатів вважаємо окреслені у вступі дипломної роботи завдання виконаними, а саме:

- проаналізовано наявні в науково-методичній літературі трактування поняття неологізм, їх диференціальні ознаки;
- виокремлені види неологізмів відповідно до наявних в науковому обігу класифікацій;
- розглянута проблематика класифікації авторських неологізмів ґрунтуючись на основі проаналізованих диференціальних відмінностей художніх творів;
- виділені:
 - ключові перекладацькі стратегії перекладу художньої літератури через узагальнення поширених в перекладацькій практиці;
 - різновиди та способи перекладу авторських неологізмів відповідно до перекладацьких стратегій на матеріалі перекладу твору Міхаеля Енде;
 - специфічні риси варіативності при відтворенні авторських неологізмів на основі особливостей їх практичного транскрибування на обраних прикладах оригінального та перекладеного тексту твору М. Енде.

В результаті здійсненої аналітичної роботи було резюмовано, що в сучасній науці відсутній єдиний загально прийнятий термін неологізму. Доказом тому є низка варіантів визначення цього поняття в науковому обігу (лінгвістичні та неологічні праці), а також одночасне існування та вживання у фахових публікаціях синонімічних понять таких, як новотвори, літературні новоутворення, оказіональні утворення/слова, в тому числі авторські та індивідуально-стилістичні.

Під час опрацювання наукової та методичної джерельної бази було встановлено як відмінні, так і спільні риси між різними трактуваннями поняття неологізмів та синонімічним для них понять. На підставі таких аспектів повним

вважаємо наступну дефініцію. Неологізм - це слова/словосполучення або їх лексичний зміст, що на протигагу узуальним лексичним одиницям чи їх загальноприйнятим значенням відмінні виразною новизною, що зумовлює їх сприйняття як незвичних. Таке тлумачення відповідає прийнятому в лінгвістичній науці визначенню, а також основним характеристикам новоутворених лексичних одиниць, що дозволяє аргументовано вважати його коректним. Відповідно таке визначення було взяте за основне для даної дипломної роботи загалом. Хоча сприйняття неологізмів як лексичного явища за деякими науковими поглядами також вважаємо вірним. Адже, як вище вони можуть доповнювати словники переходячи з категорії унікальних чи оказіональних до узуальних після поступової втрати новизни змісту.

Для уникнення громіздкого терміну неологізму додатково зазначимо, що ключовими і типовими рисами неологізму як здатність перейти в ранг загальноживаних ЛО мови (еволюційна трансформація в рамках мовної системи), вживання тільки в окремих мовних ситуаціях.

Аналіз диференціації поняття неологізмів дозволив зауважити, що в їх структурі функціонують авторські неологізми які стали об'єктом дипломної роботи. Винятковою особливістю авторських неологізмів є те, що їм не властиво переходити до категорії узуальних лексичних одиниць. Така специфіка протирічить змісту поняття неологізмів, а тому, з-поміж іншого, визначає проблеми варіативності при відтворенні АН.

Проаналізовані підходи, що містяться в опрацьованій джерельній базі даного дослідження дозволяють виділити диференціальні ознаки неологізмів: семантика, структура, стилістичне призначення, а також момент утворення неологізму, відсутність/наявність окремого автора, відчуття/невідчуття новизни, входження/невходження в мову, спрямованість до індивідуального/соціального, узуальність/неузуальність, наявність сталої новизни або її втрата, відсутність або наявність змістової залежності, високий рівень експресивності та номінативності, факультативність/облігаторність.

Відповідно до виявлених диференціальних ознак неологізмів було виділено їх наступні способи класифікації: за рівнем новизни мовної одиниці (відносні, абсолютні), за видом мовної одиниці (неолексеми, неофраземи, неосемеми), за способом утворення (семантичні, словотвірні, внутрішні та зовнішні запозичення), за видом реалії на яку вказують.

Проаналізована джерельна основа дипломної роботи дозволила розуміти, що види неологізмів та їх не мале число зумовлені різними варіантами тлумачення як самого поняття неологізмів, так і підходами до їх класифікації та виділенні диференціальних ознак. Зі спектра розглянутих різновидів неологізмів ключовими вважаємо найпоширеніші в науковій літературі, а також такі, що відповідають обраному для дослідження тлумачення поняття неологізм. Ними вважаємо наступні види - власне неологізми, гапакси, okazіоналізми, авторські, загальномовні. Відповідно до їх виокремлення основними різновидами авторських неологізмів в контексті художнього твору виділено такі: найменування героїв, складні іменники з різним змістом та відприкметникові абстрактні іменники.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асратян З. Д. Дискурс художественного произведения - З. Д. Асратян // Филологические науки. Вопросы теории и практики Тамбов: Грамота, 2015. № 3 (45): в 3-х ч. Ч. I., С. 3032-3036 .
2. Ахмедова С. Н. к. Особенности перевода художественных текстов / С. Н. к. Ахмедова // Филология и литературоведение. 2014. № 8 [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://philology.snauka.ru/2014/08/888>.
3. Большакова Н. Н. Игровая поэтика в литературных сказках Михаэля Энде [Электронный ресурс] /Наталья Николаевна Большакова. – Авторефератдисс...канд. Филол. н., специальность 10.02.04 – германскиеязыки. – Смоленск, 2007. – Режим доступа: <http://cheloveknauka.com/igrovaya-poetika-v-literaturnyh-skazkah-mihaelya-ende>
4. Булаховський Л. А. Нариси з загального мовознавства / Л. А. Булаховський . – К. : Рад. школа, 1955. - 248 с.
5. Васкул І., Пігур М. Новотвори в українському мовознавстві (на прикладі творчості Василя Стуса) / І. Васкул, М. Пігур // Магістерський науковий вісник №21: Українська філологія. 2014. С. 62-64.
6. Виноградов В. С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы). / В. С. Виноградов. Москва: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. - 224 с.
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови. - К.: Ірпінь: ВТФ “Перун” / [уклад, і гол. ред. В. Бусел],- 2001.- С .609.
8. Возненко Н. В. Специфіка перекладу топонімів у романі М. Енде “Нескінченна історія” українською мовою / Н. В. Возненко // Наукові записки. Серія "Філологічні науки" (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / відп. ред. проф. Г. В. Самойленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – Кн. 1. – 259 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/570/1/nz_phil_kn1_2017.pdf

9. Вокальчук Г. М. Вивчення неологізмів у вузівському курсі сучасної української літературної мови / Г. М. Вокальчук // Педагогічні науки : зб. наук. праць. – Суми : Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка, 2002. – Ч. 2. – С. 24–29.
10. Волков С. С. Неологізми та внутрішні стимули мовного розвитку / С. С. Волков, Є. В. Сенько // Нові слова та словники нових слів. – Л. : Наука, 1983. – С. 43-57.
11. Газизова Л. Авторские неологизмы как средство достижения юмористического эффекта. Вестник Челябинского государственного университета. 2013. № 29(320). Филология. Искусствоведение. Вып. 83. С. 27–30.
12. Гак В. Г. О современной французской неологии / В. Г. Гак // Новые слова и словари новых слов. – Л. : Наука, 1978. – С. 37-117.
13. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования Изд. 4-е, стереотипное. / И. Р. Гальперин. Москва: КомКнига, 2006. - 144 с.
14. Гатауллин Р. Г. Влияние контекста на интерпретацию окказиональных словообразовательных конструкций. / Р. Г. Гатауллин // Вестник Башкирского Университета, 2001. №3. С. 45-51.
15. Горелов И. Н., Седов К. Ф. Основы психолингвистики / И. Н. Горелов, К. Ф. Седов . Москва: Лабиринт, 2001. - 304 с.
16. Гридина Т. А. Языковая игра : стереотип и творчество: [монография] / Т. А. Гридина // . - Екатеринбург : Урал. гос. пед. Ун-т, 1996. - 214 с.
17. Дегтярь И. Г. Некоторые особенности сложных окказиональных образований “синтаксического типа” / И. Г. Дегтярь // Некоторые вопросы глагольных категорий германских языков: межвуз. сборник науч. трудов. – Пятигорск: Пятигорский гос. педагогический институт иностранных языков, 1986. – С. 63-68.
18. Дзюбіна О. І. Диференціальні ознаки неологізмів і оказіоналізмів (на матеріалі художньої літератури та інтернет-реклами англійської мови). / О. І. Дзюбіна // Вісник ЛНУ ім. І. Франка. Сер.: іноземні мови. 2014. № 22. С. 78–84.

- 19.Дзюбіна О. І. Типологічні принципи класифікації неологізмів в сучасній англійській мові. / О. І. Дзюбіна // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. №33, том 2. 2018. - С. 38-40.
- 20.Енде М. Нескінченна історія / М. Енде; [переклад Ю. Прохасько]. - Харків : Видавництво Старого Лева, 2008. - 556 с.
- 21.Звегинцев В. А. Теоретическая и прикладная лингвистика / В. А. Звегинцев. – М.: Изд-во ЛЕСИ, 2007. – 336 с.
- 22.Калашник В. Сучасна українська мова: лексика і фразеологія: [матеріали для практичних занять] / В.Калашник, Л.Савченко -Х .: Каравела, 1999. - С. 53.
- 23.Казакова Т. А. Практические основы перевода. English Russian. / Т. А. Казакова / Серия: Изучаем иностранные языки. Санкт-Петербург: “Издательство Союз”, 2001. - 320 с.
- 24.Карасик В. И. О типах дискурса / В. И. Карасик // Языковая личность: институциональный и персональный дискурс: сб. науч. тр. Волгоград: Перемена, 2000 (а). С. 5-20.
- 25.Колоїз Ж. Лексичні okazіоналізми як засіб створення актуалізованого контексту / Ж. Колоїз // Рідний край. – 2002. – № 1(6). – С. 30–34.
- 26.Колоїз Ж. Українська okazіональна деривація: [монографія] / Ж. Колоїз. - К.: Акцент, 2007. - 310с.
- 27.Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. / В. Н. Комиссаров. Москва: Высш. шк., 1990. - 253 с.
- 28.Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. / І. В. Корунець. Вінниця: “Нова Книга”, 2003. - 448 с.
- 29.Крупнов В. Н. В творческой лаборатории переводчика. / В. Н. Крупнов Москва: Международные отношения, 1976. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.library.ru/help/docs/n11466/krupnov.htm#14>.
- 30.Кубрякова Е. С. Типы языковых значений. Семантика производного слова / Е. С. Кубрякова. – М. : Наука, 1981 - 286 с.
- 31.Лыков А. Г. Можно ли okazіональное слово называть неологизмом? / А. Г. Лыков // Русский язык в школе. – М., 1972. – № 2. – С. 85–89.

- 32.Максімов С. Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту: навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: Ленвіт, 2012. - 203 с.
- 33.Масленников Д. Б. Окказионализмы в футуристической поэзии и особенности их функционирования. Дисс. / Д. Б. Масленников. Уфа, 2000. - 282 с.
- 34.Мацько О. Проблема дефініції терміна “оказіоналізм” / Оксана Мацько // Українське мовознавство. №1(48). Київський національний університет імені Тараса Шевченка: 2018. - С. 105-117.
- 35.Медведева А. А. Специфіка власних назв у романі Міхаеля Енде “Нескінченна історія” та її відтворення у перекладі. / А. А. Медведева // Молодіжний науковий журнал “Студентські наукові студії”. Випуск 1 (32). Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – С. 31-35.
- 36.Мойсієнко А. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: [підручник] / А. Мойсієнко, О. Бас-Кононенко, В. Бондаренко та ін .- К.: Знання, 2010. - 270 с.
- 37.Намитокова Р. Авторские неологизмы: словообразовательный аспект / Р. Намитокова. - Ростов на Дону; 1986. - С. 3-18.
- 38.Николина Н. А. Филологический анализ текста: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. Заведений. 3-е изд., стер. Москва: Издательский центр “Академия”, 2008. - 272 с.
- 39.Олефир Я. А. О переводе неологизмов и окказионализмов на русский язык (на материале телесериалов производства США). / Я. А. Олефир. Филологические науки. Актуальные проблемы перевода. №6. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2011/Philologia/6_88728.doc.htm.
- 40.Пашкеева И. Ю. Сложные слова в англоязычных художественных текстах и их перевод на русский язык. / И. Ю. Пашкеева. Казань: Издательство КНИТУ, 2014. - 251 с.
- 41.Поздеева Е. В. Окказиональное слово: восприятие и перевод. На материале произведений русскоязычных и англоязычных писателей: дисс. ... канд.

филолог. наук. Пермь, 2002. - 203 с.

42. Псурцев Д. В. К проблеме перевода и интерпретации художественного текста: об одном критерии адекватности / Д. В. Псурцев // Перевод и дискурс. Москва: Вестник МГЛУ. № 463. - 2002., С. 16-26.
43. Рождественский Ю. В. Лекции по общему языкознанию / Ю. В. Рождественский. – М. : Высшая школа, 1990. – 381 с.
44. Самарская Т. Б. Мартиросьян Е. Г. Художественный дискурс: специфика составляющих и особенности организации художественного текста. Сфера услуг: инновации и качество. / Т. Б. Самарская, Е. Г. Мартиросьян // Краснодарский филиал федерального государственного бюджетного образовательного учреждения высшего образования “Российский экономический университет им. Г.В. Плеханова”, 2012. №10., С. 15-23.
45. Сковородников А. П. О понятии и термине “языковая игра” / А. П. Сковородников // Филологические науки. - 2004. - № 2. - С. 85-90.
46. Словник іншомовних слів / Л. Пустовіт, О. Скопенко, Г. Сюта, Т. Цимбалюк. - К.: Довіра, 2000. - С.670.
47. Сучасна українська літературна мова: Підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; За ред. А. П. Грищенка. — 3-тє вид., допов. — К.: Вища шк., 2002. — 439 с.
48. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика : підручник / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Берковець та ін. ; за ред. А. К. Мойсієнка. – К. : Знання, 2013. — 348 с.
49. Степанова М. Д. Вопросы нормы и системы в словообразовании (на материале немецкого языка) / М. Д. Степанова // Иностранные языки в школе, 1979. №6. С. 7-8.
50. Таблиця транслітерації українського алфавіту латиницею. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 55. Урядовий портал. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/243262567>
51. Тумбусуа-Макашова А. Авторские новообразования в серии книг о Гарри Поттере Дж. Роулинг / А. Тумбусуа-Макашова // Мир языков: ракурс и

- перспектива: материалы VI Междунар. науч. практ. конф., Минск. Том IV. Минск: БГУ, 2015. - С. 58-66.
52. Турчак О. Оказіоналізми як об'єкт лінгвістичного дослідження / О. Турчак // Українська мова, - 2004.- №2. - С. 47-55.
53. Тюленев С. В. Теория перевода: Учебное пособие. / С. В. Тюленев. Москва: Гардарики, 2004. - 336 с.
54. Українська мова. Енциклопедія / [за ред. В. Русанівського, О. Тараненко, М. Зяблюк та ін.] - К.: Українська енциклопедія, 2000. - 752 с.
55. Фурманова В. П. Межкультурная коммуникация и культурно-языковая прагматика в теории и практике преподавания иностранных языков. дисс. Москва, 1994. - 544 с.
56. Хайрулина О. И. Практикум по дисциплине “Специальная теория перевода” для студентов очно-заочного отделения. / О. И. Хайрулина: Санкт-Петербург: Изд-во СПбГУЭФ, 2011. - 52 с.
57. Хромых А. А. Окказиональные слова и трудности их перевода. / А. А. Хромых // Актуальные вопросы филологической науки XXI века . Сборник статей V Международной научной конференции молодых ученых. Уральский федеральный университет им. первого Президента России Б.Н. Ельцина., 2016. - С. 188-194.
58. Царёва Г. В. Способы перевода индивидуально-авторских новообразований / Г. В. Царёва // Брянск: Международный научный журнал “Символ науки”. 2016. №4. С. 207-209.
59. Шевцова А. А. Метафоризация как средство смыслообразования в тексте литературной сказки : автореф. дис. канд. филол. наук / А. А. Шевцова. - Тверь, 2004. - 168 с.
60. Яковлева А. А., Курочкин Р. В. Специфика окказионализмов и особенности их перевода / А. А. Яковлева, Р. В. Курочкин // Проблемы и перспективы развития многоуровневой языковой подготовки в условиях поликультурного общества. Материалы IV международной научно-практической конференции. Казанский государственный университет культуры и искусств, 2017. - С. 311-320.

61. Bartashova O. A. The Author's Phonosemantic Nonce Lexis as the Language Game Instrument / O. A. Bartashova // Journal of Siberian Federal University. Humanities & Social Sciences 3, 2017. №10. P. 303-316.
62. Carter R., Simpson P. Language, Discourse and Literature An Introductory Reader in Discourse Stylistics. / R. Carter, P. Simpson. Taylor & Francis e-Library, 2005. 296 p.
63. Culler J. D. Literary Theory: A Very Short Introduction / J. D. Culler. Oxford University Press, 1997. 152 p.
64. Dzyubenko A. I., Pertseva C. R. Concept "time" representation in the female fictional discourse / A. I. Dzyubenko, C. R. Pertseva // Actual problems of the theory and practice of philological researches: materials of the V international scientific conference. Prague: Vědecko vydavatelské centrum "Sociosféra-CZ", 2015. P. 9-11.
65. Ende M. Die Unendliche Geschichte / M. Ende. - Stuttgart: The Thiemann Verlag GmbH, 2004. - 559 S.
66. Feng Z. Literary discourse and the translator's role / Z. Feng // Perspectives: Studies in Translatology. Volume 11, 2003. P. 45-53.
67. Herring S. Computer-Mediated Conversation: Introduction and Overview Language @ Internet. 2011. Vol. 8. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.languageatinternet.org/articles/2011/Herring>.
68. Holtvian V. Nonce vocabulary items as untranslatables or translatables in Ukrainian. / V. Holtvian // Людина. Комп'ютер. Комунікація: збірник наукових праць. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. - С. 213-216.
69. Kazakova T. A. Strategies of Literary Translation / T. A. Kazakova // Journal of Siberian Federal University. Humanities & Social Sciences, 2015. № 12. P. 2842-2846.
70. Kuznetzova A. A. The Peculiarities of Nonce Words Formation and Common Problems of their Translation. / A. A. Kuznetzova // Современные вопросы языкознания и переводоведения. Сборник научных статей. Чувашский государственный педагогический университет им. И.Я. Яковлева (Чебоксары), 2014. - С. 256-258.

- 71.Sayadi F. The Translation of Neologisms / F. Sayadi // Translation Journal and the Author, 2011. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://translationjournal.net/journal/56neologisms.htm>.
- 72.Schaeffer J. Fictional vs Factual Narration / J. Schaeffer // Handbook of Narratology. Berlin: De Gruyter GmbH. Volume 1. 2nd Edition. P. 179-197.
- 73.Shapochkin E. A., Butenko L. N. Detection of requirements for models of knowledge representation for the domain of occasionalisms translation / E. A. Shapochkin, L. N. Butenko // Успехи современного естествознания, 2011. - № 4. С. 163- 164. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://econf.rae.ru/article/5739>.
- 74.Skryabina V. B. Fictional Texts in the Focus of Cognitive-Discursive Analysis and Translation / V. B. Skryabina // Професійно-орієнтований переклад у когнітивно-дискурсивному ракурсі: Навч. Посібник. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2018. P. 261-306.
- 75.Van Dijk T. A. Cognitive Processing of Literature Discourse / T. A. Van Dijk // Poetics Today, 1979. № 1. P. 143-160.
- 76.Van Dijk, T. A., Kintsch, W. Strategies of Discourse Comprehension. / T. A. Van Dijk, W. Kintsch. Academic Press, New York, 1983. 418 p.

ZUSAMMENFASSUNG

Die Ergebnisse der Untersuchung zum Thema "Das Problem der Variabilität bei der Wiedergabe von Neologismen des Autors (am Material der Übersetzungen der Werke von Michael Ende)" sind die folgenden:

– die in der wissenschaftlichen und methodologischen Literatur verfügbaren Interpretationen des Begriffs Neologismus werden analysiert;

- die Arten von Neologismen werden untersucht;
- Übersetzungsstrategien werden klassifiziert;
- spezifische Merkmale der Variabilität bei der Wiedergabe der Neologismen von Michael Ende und ihre Besonderheiten werden neu dargestellt.

Als Ergebnis der analytischen Arbeit wurde zusammengefasst, dass es in der modernen Wissenschaft keinen einzigen allgemein akzeptierten Begriff für Neologismen gibt. Ein Beweis dafür ist eine Reihe von Varianten der Definition dieses Begriffs im wissenschaftlichen Verkehr (linguistische und neologische Arbeiten) sowie die gleichzeitige Existenz und Verwendung synonyme Begriffe wie neue Werke, literarische Neubildungen, Gelegenheitsbildungen/-wörter, einschließlich derjenigen des Autors und einzelner stilistischer Art, in Fachpublikationen.

Bei der Aufarbeitung der wissenschaftlichen und methodischen Quellenbasis wurden sowohl Unterscheidungsmerkmale als auch Gemeinsamkeiten zwischen verschiedenen Auslegungen des Begriffs der Neologismen und synonymen Begriffe festgestellt. Ausgehend von diesen Aspekten betrachten wir die folgende Definition als vollständig. Ein Neologismus ist ein Wort/Satz oder seine lexikalische Bedeutung, die sich im Gegensatz zu den üblichen lexikalischen Einheiten oder ihren allgemein akzeptierten Bedeutungen durch ihre expressive Neuheit auszeichnen, die dazu führt, dass sie als ungewöhnlich wahrgenommen werden. Diese Interpretation entspricht der in der Sprachwissenschaft akzeptierten Definition sowie den Hauptmerkmalen der neu gebildeten lexikalischen Einheiten, so dass wir sie als korrekt betrachten können. Dementsprechend wurde diese Definition als die wichtigste für diese Arbeit im Allgemeinen genommen. Die Auffassung, dass es sich bei Neologismen um ein lexikalisches Phänomen handelt, wird allerdings auch von einigen Wissenschaftlern

als richtig angesehen. Schließlich können sie, wie oben erwähnt, Wörterbücher ergänzen, indem sie nach dem allmählichen Verlust der Neuheit des Inhalts von der Kategorie des Einmaligen oder Gelegenen in die des Üblichen übergehen.

Um den sperrigen Begriff des Neologismus zu vermeiden, weisen wir zusätzlich darauf hin, dass die wichtigsten und typischen Merkmale eines Neologismus die Fähigkeit ist, in den Rang der allgemein verwendeten LOs der Sprache aufzusteigen (evolutionäre Transformation innerhalb des Sprachsystems) und nur in bestimmten sprachlichen Situationen verwendet zu werden.

Die Analyse der Differenzierung des Begriffs der Neologismen erlaubte es uns festzustellen, dass es in ihrer Struktur Autoreneologismen gibt, die zum Gegenstand der Arbeit wurden. Eine Besonderheit der Neologismen des Autors ist, dass sie nicht in die Kategorie der allgemeinen lexikalischen Einheiten übergehen. Diese Besonderheit widerspricht dem Inhalt des Konzepts der Neologismen und bestimmt daher unter anderem die Probleme der Variabilität bei der Reproduktion von AS.

Die analysierten Ansätze, die in der Quellenbasis dieser Studie enthalten sind, ermöglichen es uns, die unterschiedlichen Merkmale von Neologismen zu identifizieren: Semantik, Struktur, stilistischer Zweck sowie Zeitpunkt der Neologismenbildung, Abwesenheit/Anwesenheit eines separaten Autors, Gefühl/Nicht-Gefühl der Neuheit, Eintritt/Nicht-Eintritt in die Sprache, Ausrichtung auf das Individuelle/Soziale, Verwendbarkeit/Nicht-Verwendbarkeit, Vorhandensein ständiger Neuheit oder deren Verlust, Abwesenheit oder Vorhandensein semantischer Abhängigkeit, hoher Grad an Ausdruckskraft und Nominativität, fakultativ/obligatorisch.

Entsprechend den ermittelten Unterscheidungsmerkmalen von Neologismen wurden folgende Klassifizierungsmöglichkeiten ermittelt: nach dem Grad der Neuheit der sprachlichen Einheit (relativ, absolut), nach der Art der sprachlichen Einheit (Neolexeme, Neophrasen, Neoseme), nach der Art der Bildung (semantische, Wortbildung, interne und externe Entlehnungen), nach der Art der Realität, auf die sie verweisen.

Die analysierte Quellenbasis der Arbeit erlaubte es, zusammenfassend festzustellen, dass die Arten von Neologismen und ihre große Zahl auf unterschiedliche Interpretationen des Begriffs der Neologismen selbst und Ansätze zu ihrer Klassifizierung und Differenzierung von Unterscheidungsmerkmalen zurückzuführen sind. Aus dem Spektrum der betrachteten Varianten von Neologismen betrachten wir die in der wissenschaftlichen Literatur am häufigsten vorkommenden sowie diejenigen, die der für die Studie gewählten Interpretation des Neologismusbegriffs entsprechen, als die wichtigsten. Wir betrachten sie als die folgenden Arten - tatsächliche Neologismen, Hapaxe, Okazionalismen, Autoren- und Gemeinsprache. Nach ihrer Aufteilung sind die wichtigsten Arten von Neologismen des Autors im Kontext eines fiktionalen Werks die folgenden: Namen von Figuren, zusammengesetzte Substantive mit verschiedenen Bedeutungen und abstrakte Substantive.